NAJER FOLKSBLAT
Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

זייטען 10

נייער פאלקסבלאט

№ 271 | Łódź, Sroda, 25 listopada 1936 | אדרעס: לאָדז, פעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, מיטוואָך פ׳ ווישלח י״א כסלו תרצ״ז

אפעלאציע-געריכט
געענדערט דעם אורטייל
פון ראדאמער קרייז-געריכט
קעגן די פשיטיקער געשעהענישן
לעסקא 8 יאהר, קירשענצווייג 6 יאהר,
פרידמאן 5½ יאהר, פעלדבערג 1½ יאהר, האבערבערג 1½ יאהר

לובלין, 24 נאוועמבער (טעלעפאניש)

ארום 5 אַ זייגער, אויף ווען ס'איז אבגעזאגט געוואָרען דאס ארויסטראגעז דעם אורטייל פון לובליבער אפעלאציע-געריכט אין פשיטיקער פראצעס, האבען איז געריכטס-זאַל אנגעהויבען צו קומען אדוואקאטען, זשורנאַליסטען, קרובים פון די פערמשפטע און אַ גרויס פובליקום. די שטימונג איז זאַל איז אַב'אויסערגעוועהנליכע געשפּאַנטע. מיט קלאַפּענדיגע הערצער האבען אַלע געוואַרט דעם סוף פון אפעלאַציע-פראצעס.

מיט אַ געוויסער פערשפּעטיגונג קומט אַריין דאס געריכט און דער געריכטס-פארזיצער הויבעל און לייענט פאר דעם אורטייל: לויט וועלכען דאס אפעלאַציע-געריכט האט געענדערט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

שלום לעסקא אויף 8 יאהר	(פריהער 8 יאהר)	וואצלאוו קאצפערסקי — 1½ יאהר	(פריהער 1 יאהר)
לוזער קירשענצווייג — 6 יאהר	(פריהער 6 יאהר)	שטשעפאן זאריכטא — 2 יאהר	(פריהער 1 יאהר)
יצחק פרידמאן — 5½ יאהר	(פריהער 5 יאהר)	יוזעף טשובאק — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)
לייזער פעלדבערג — 1½ יאהר	(פריהער 10 חדשים)	פראנציששעק וולאזלא — 1½ יאהר	(פריהער 8 חדשים)
יעקב אברהם האבערבערג — 1½ יאהר	(פריהער 10 חדשים)	יאן פלארטשאק — 1 יאהר	(פריהער 8 חדשים)
		סטאַנ. באנקעוויטש — 1 יאהר	(פריהער 8 חדשים)
משה פערשט — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)	סטאַנ. קאצפושאק — 1 יאהר	(פריהער 8 חדשים)
יעקב לייב זיידע — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)	בוגאַיטשיק — 1½ יאהר	(פריהער 10 חדשים)
רפאל האניג — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)	זשעלינסקי — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)
שמואל קרענגעל — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)	ווזשאס — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)
לייב לענגא — 1½ יאהר	(פריהער 8 חדשים)	סקאטשיק — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)
יצחק באנדא — 2 יאהר	(פריהער 8 חדשים)	ראיעק — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)
יוזעף סטזשאלקאווסקי — 1 יאהר	(פריהער 6 חדשים)	טשעמפיען — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)
יוזעף פיטלעווסקי — 1½ יאהר	(פריהער 1 יאהר)	בינקאווסקי — 10 חדשים	(פריהער 6 חדשים)
יוזעף אלשעווסקי — 1½ יאהר	(פריהער 1 יאהר)		

די 4 אנגעקלאַגטע אנטאני פראנטשקעוויטש, סט. פראנטשקעוויטש, גוסטאוו איוואנסקי און פראנטישעק קוויעטניעווסקי, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין ערמאָרדען דאָס פאָר-פאלק מינקאווסקי זענען דורכ'ן ראדאמער געריכט בעפרייט געוואָרען, דער פראָקוראָר האט אפעלירט געגען אורטייל און דאס אפעלאציע-געריכט האט זיי פערמשפט יעדען צו אנדערטהאלבען יאהר תפיסה.

לובלין, 24 (טעלעפאניש)

די לובלינער אדוואקאטן, לעווינזאן, קירשמאן און האָכמאן האָבן פערטרעטן די יידישע פער־טיידיגער בעת'ן ליינען דעם אורטייל, און זיי האָבן גלייך אָנגעקינדיגט א קאסאציע.

ווי מ'זעהט פונם אורטייל איז ער געגאנגען אין דער ליניע פונם פראָקוראָר'ס אפעלאציע.

די יידישע פערטיידיגער, וועלכע גיבן אָן די קאסאציע האָבן דערצו פאלגענדע גרונדען: 1) וואָס דאָס געריכט האָט אפגעוואָרפן די יידישע עדות־אליביסטן און 2) וואָס עס איז נישט דורכגעפירט געוואָרן די לאָקאלע וויזיע, וואָס האָט געזאָלט ארויסברענגען א סך קלאָרקייט אינם פראָצעס.

די צייט פון זיצען אין תפיסה פונם אורטייל אין קרייזגעריכט ביז דער אפעלאציע ווערט נישט פער־רעכנט.

וואָס שייך די האַפטונגען, וואָס ווערן געלעגט אויף דאָס העכסטע געריכט, איז פראַי אנצוווייזען, אז דאָס העכסטע געריכט — קאָן אָדער בעשטעטיגען דעם אורטייל, אָדער צוריקשיקן דעם ענין אין דער ערשטער אינסטאנץ צו בעטראַכטן איהם ביי א נייעם קאָמפּלעט ריכטער. קיין ענדערונגען קאָן דאָס העכסטע געריכט נישט מאַכען.

די צייט פון פערהאנדלען די קאסאציע איז 7 טעג נאָכ'ן פערעפנטלעכען די מאָטיוון.

די מאָטיוון צום אורטייל

לובלין, 24 (טעלעפאניש)

אין די מאָטיוון צום אורטייל ערקלערט דאָס אפעלאציע־געריכט, אז זי איז מסכים מיט די מאָטיוון פונם קרייז־געריכט אין ראדאָם, דאָס דער באָיקאָט איז געווען דער אנהויב צו די שפּעטערדיגע געשעהענישן. די יידען האָבן זיך געגענגעשטעלט דעם דראנג פון די פויערים צו קומען אין שטעטעל און עס איז געשאפן געוואָרן אן אויפגערעגטע שטימונג. לעסקא, קירשענצווייג און פרידמאן זענען עס געווען די, וואָס האָבן אוממיסטען געהעצט. מ'קאָן אָבער מסכים זיין, אז זיי האָבן געהאנדעלט אונטער'ן דרוק פון שטאַרקער דערנערווירונג. מחמת דעם ענדערט ס'אפעלאציע־געריכט די קוואליפיקאציע פון זייער טאט און ערקלערט, אז זיי האָבן געהאנדעלט אין א צושטאנד פון אפעקט.

נעהמענדיג אָבער אין אכט, אז זיי האָבן בעת'ן פּראָצעס ארויסגעוויזן בייזן ווילן און זיך אפילו נישט מודה געווען, געפינט נישט אין דאָס געריכט פאר מעגליך צו פערקלענערן זיי די שטראָף.

יצחק פרידמאנ'ען ווערט די שטראָף געהעכערט אויף א האַלב יאָהר, ווייל ער איז בעגאַנגען נאָך א רייה קלענערע פערברעכענס. אזוי אויך די איבריגע.

בנוגע די בעשולדיגטע אין ערמאָרדען די מינקאָווסקי'ס, האַלט דאָס געריכט, אז מ'קאָן גלויבען בלויז א טייל פונם עדות־זאָגען פון די יתומים הירש און גבריאל מינקאָווסקי, און דאָס נאָר די ערקלערונגען זייערע, וואָס זיי האָבן אָנגעגעבן בעת דער אויספאָרשונג. זיי האָבן אינם פּראָצעס געזעהן בלויז געזעהן דורכ'ן פענסטער די 4 אנגעקלאַגטע: די 2 ברידער פראנטשקעוויטש, קוויעטניעווסקי'ן און איוואנסקי. זיי האָבן אָבער דאַן נישט געזעהן, דאָס זיי האָבן זיי געזעהן ערמאָרדען. עס איז אָבער קלאָר, אז די 4 אויבענדערמאָנטע בעשולדיגטע האָבען זיך געפונען נעבען דער וואוינונג און זיך בעטייליגט אינם צוזאמענשטויס, בעת וועלכען עס איז געפאַלען א שטערבליך־פערוואונדעטער מינקאָווסקי. דערפאַר בעשטעטיגן זיי דעם אורטייל — צו אנדערטהאַלבען יאָהר תפיסה יעדערער.

אַ זעהר גוטער רעזולטאַט
פון די לעצטע 7 חדשים פון בודזשעט-יאָהר

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש)

היינט איז אונטערן פאָרזיץ פון וויצע־פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי פאַרגעקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמי־שען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען־ראַט.

דער וויצע־פּרעמיער און פינאַנץ־מיניסטער האָט די אַנוועזענדע בעקאַנט מיט די רעזולטאַטען פון דער אויספיהרונג פון בודזשעט פאַר די לעצטע 7 חדשים פון בודזשעט־יאָהר. די רעזולטאַטען זיינען — ווי עס איז צו זעהן פון די אויספיהרונגען פון פינאַנץ־מי־ניסטער — זעהר גוטע.

מ'פאַהרט זיך לערנען

בערלין, 24 (ספּ. טעל.)

דאָ איז פאָרגעקומען די עריעפנונג פון אינטער־נאַציאָנאַלען רוסלאַנד־קאָנגרעס, אין וועלכען עס בעטייליגט זיך אויך אַ דעלעגאַציע פון פּוילען אין בעשטאַנד פון 20 פערזאָן מיט'ן פּראָפעסאָר זעגאַ־זאַסקאָווסקי בראָש. צווישען אַנדערן האָט געהאַל־טען אַ רעדע דער פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער געבעלס.

די דאַפּעלטע גאָלגאָטע...

בערלין, 24 (ספּ. טעל.)

לויט די קלאַנגען, וועלכע לאַנפען אין די פּרי־וואַטע קרייזען זאָל אין דער נאָהענטסטער צייט אָפּ־געשאַפט ווערען דער פערבאָט מכח אָנגעמען נייע מיט־גלידער אין דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַר־טיי.

די פּיזאַציעטענ צאָהל פון די פּאַרטיי־מיטגלידער דריי מיליאָן, זאָל פאַרגרעסערט ווערען אויף זעקס מי־ליאָן.

מפּערזאָרגט זיך אויף להבא

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער פעלקער־ליגע אַווענאָל, איז היינט אָוועק אין „פאַרעין־אָפיס" וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ געשפרעך מיט די העכערע בעאַמטע וועגען דער צוקונפט פון דער פעלקער ליגע.

פערמשפּט אויף 2 יאָהר אַ יודען
וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין שלאָגען קריסטען?

וואַרשאַ, 24 (טעל.)

דאָס וואַרשאַוער קרייז־געריכט האָט היינט געמשפּט דעם יוד קלמן גרינצווייג פאַר'ן בעפאַלען קריסטען אין גאַס און שלאָגען זיי —

דאָס זאָל האָבען פּאַסירט דעם 3 מאי אויף דער וואַרעצקאַ־גאַס.

דער פּראָקוראָר דאַמבראָווסקי האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האָט צ. א. געזאָגט:

— „דער בעשולדיגטער גרינצווייג איז אַרויס פון געטאָ, אַריין אין האַרץ פון וואַרשאַ, בכדי צו פּראָוואָצירען די פּאָליאַקען, אַז זיי זאָלען גיין אין געטאָ שלאָגען יודען...

„עהנליכעס איז אויך געשעהען אין פּשיטיק — יודען פּראָוואָצירען פּאָלאַקען, און דערנאָך מאַ־כען זיי אַ געוואַלד אויף דער גאַנצער וועלט"...

גרינצווייג האָט בעקומען אַ פּסק־דין — 2 יאָהר תפיסה.

נייער אינערן-מיניסטער אין פראַנקרייך

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

היינט איז פערעפענטליכט געוואָרען די נאָמינאַציע פון נייעם אינערן־מיניסטער, אויפ'ן אָרט פון פערשטאָרבענעם מיניסטער סאַלענגראָ. אַלס אינערן־מיניסטער איז נאָמינירט געוואָרען דער ביז איצטיגער אונטערשטאַאַטס־סעקרעטאַר אין אינערן־מיניסטעריום, מאַרקס דאָרמאָי.

ערב סאָוויעטיש-ענגלישע ים-אונטערהאַנדלונגען

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר מייסקי, האָט היינט בעזוכט אַ וויזיט אין פאָרעין־אָפיס, ווי מ'רעד־מענט, איז דער הויפּט־צוועק פון זיין וויזיט געווען די פראַגע וועגען די ים־אונטערהאַנדלונגען צווישען רוסלאַנד — ענגלאַנד, וואָס דאַרף פאָרקומען אין פריהלינג ה. י.

דאָס באַדעז-פּראָבלעם פון א"י
פאַר דער הענגלישער קאָמיסיע

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראַפיש) היינט איז פאָרגעקומען די צווייטע עפענטליכע זיצונג פון דער קעניגליכער קאָמיסיע אונטערן פאָרזיץ פון לאָרד פיל. די קאָמיסיע האָט אויף דער היינטיגער זיצונג אויסגעהערט בעאַמטע פון רעגירונגס־דע־פּאַרטאַמענט פאַר באָדען און באָדען־ענטוויקלונג.

פאַר דער קאָמיסיע זענען אויפגעטרעטען דער וויצע־דירעקטאָר פון באָדען־דעפּאַרטאַמענט מר. מאָריס בינעט.

מאָרגען ווערט פערהערט ווערען פּראָפ. ווייצמאַן, און מצד דער אגודה־קאָמיסיע: הרב ווישינסקי, הרב בלוי און ד"ר ברויער.

דער מאַרטירער פון נאַציזם
קאַרל פאָן־אָשיעצקי האָט בעקומען דעם נאָבעל־פּרייז פאַר שלום

אָסלאָ, 24 (ספּ. טעל.)

דעם נאָבעל־פּרייז פאַר שלום פאַר'ן יאָהר 1936 האָט בעקומען, סאַאַוועדראַ לאַמאַס, דער אויסערן־מיניסטער פון אַרגענטינאַ.

גלייכצייטיג האָט דער קאָמיטעט בעשטימט דעם שלום־פּרייז פאַר'ן יאָהר 1935 קאַראַל פאָן אָשיעצקין.

* * *

בערלין, 24 (ספּ. טעל.)

ווי די דייטשע אינפאָרמאַציאָנס־ביוראָ טיילט מיט, געפינט זיך שוין אָשיעצקי פון לאַנג אויף דער פריי. און אַז דאָס אַנערקענען דעם נאָבעל־פּרייז פאַר שלום אָשיעצקין ווערט בעטראַכט ווי אַ אַנערקענונג דעם שלום־פּרייז פאַר אָשיעצקין איז טיפע בעליידיגונג פאַר דייטשלאַנד, פון וועלכען זי וועט ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען.

* * *

בערלין, 24 (ספּ. טעל.)

די ידיעה, וועגען בעשטימען דעם נאָבעל־פּרייז פאַר שלום, אָשיעצקין איז דאָ אָנגעקומען אין די מי־טאָג־שעה'ן, די דאָזיגע ידיעה האָט אַרויסגערופען אין די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע קרייזען אַזאַ צו־מישונג, אַז ערשט אין אַ פאַר שעה אַרום האָט זיך בעוויזען אַנ'ענטפער, יעלכער איז געגנוג בידער־טרעכטיג און געמיין אין זיין פאָרם. אין איהם ווערט געשט מעהר און נישט ווייניגער געזאָגט, אַז דאָס אַנערקענען דעם שלום־פּרייז פאַר אָשיעצקין איז אַן'אַרבייט פון צווייטען אַ נטערנאַציאָנאַל, פון די קרייזען פון אינטערנאַציאָנאַלען פריימוירער און פון יודען — געגען דעם כאַראַקטער פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער רעגירונג.

אונגאַרישער רעגענט האָרטי אין רוים

רוים, 24 (ספּ. טעל.)

פּינקטליך 345 בייטאָג איז אויפ'ן הויפּט באַן־הויף אָנגעקומען דער צוג, וואָס האָט מיט זיך גע־פיהרט, דעם אונגאַרישען רעגענט האָרטי און די פרוי, פּרעמיער־מיניסטער דאַראַני און אויסערן־מיניסטער קאַניאַ. גלייך אַבשפּילען דעם אונגאַרי־שען הימן זענען די געסט אויסגעשטיגען פון צוג, ווערענדיג בעגריסט פון קעניג וויקטאָר עמאַנועל.

פון פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פונ'ם פראַנ־צויזישען פּאַרלאַמענט אונטערן פאָרזיץ פון הערי־אָ, וועלכער האָט געהאַלטען אַ טיף־רירענדע רעדע וועגען סאַלאַנגראָ'ן. די דעפּוטאַטען האָבען די רע־דע אויסגעהערט שטייענדיגערהייד. די רעכטע האָ־בען דערביי נישט געוועזען אַנוועזענד.

דער פּרעמיער בלום האָט פון דער רעגירונגס־באַנק הייס געדאַנקט דעם פּאַרלאַמענט פאַר די אַנערקענונג, וועלכען ער האָט אַרויסגעוויזען צו דער טעטיגקייט און אָנדענק פון סאַלענגראָ'ן. ער האָט דערקלערט, אַז ער פיהלט זיך געקרעפטיגט אין זיין פראַן דורך די אויסדריקען פון סימפּאַטיע אין זיין טרויער.

* * *

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון מיניסטאָרען־קאַבינעט האָט דער פּרעמיער בלום צ. א. פאָרגע־שטעלט אין אַלגעמיינע שטריכען דעם געזעץ פּראָ־יעקט, וואָס ענדערט דעם פּרעסע־געזעץ פון י. 1881.

Składajcie ofiary
na Pomoc Zimową
dla bezrobotnych.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע, וועגערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוועט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעציהען פון פּעטריקאָווער 10 אויף
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245-21.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

DR. MED. H.
Różaner
הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראַנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אָן פון 9—1 פאַרמ. און פון 5—9.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
145 פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 77-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צו אָפּעראַציע א. אז. ה. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע) פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען־קאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און רענטגען־אויפנאַהמען

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער
שוויי־מאַשינען, מאַשינען־טיילען און רעפּעראַטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאַנישע שלאָסערײַ
י. רעדער
ליסטאָפּאַדאַ 11 (רוג זאַכאָדניאַ)

BIURO PISANIA PODAŃ
do władz administracyjnych
i sądowych.
Przepisywanie na maszynie.
M. Augenfisz,
Łódź, Zawadzka 9.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8. טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
צוריקגעקעהרט
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אַ באַראַטונג 3 זל.

וויכטיג נייעס פאַר'ן לאָדזער פּובליקום!
דער קינסט־פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONIA"
גדאַנסקאַ 31
האָט רעדוצירט די פּרייזן אויף אַלע אַרט פאָטאָ־גראַפיעס און דערצו אַ נייעס.
6 פאָטאָגראַפיעס אין 6 פערשידענע פּויזען, נור 1 זל.
6 פאָטאָגראַפיעס אויף זייד־פּאַפּיר, 6/9
און אַ שפּיגעל מיט אַנ'אייגען בילד 1.50 זל.
6 פּאָסטקאַרטען, ברוין, שעהן רעטושירט
מיט אַ פערגרעסערט בילד 3.50 זל.
די פאָטאָגראַפיעס, וואָס ווערען אויסגעפערטיגט אין דעם אַרטיסטישען אַטעליער „פּאָלאָניאַ" שטייגט איבער אַלע פאָטאָמאַכען און שנעל־פאָטאָ, ווייל די פירמע גיט אַרויס דויערהאַפטיגע און גוט רעטושירטע בילדער. נוצט אויס די געלעגענהייט און איבערציוגט אייך, און איהר וועט זיין צופרידען; איז וואַרפט נישט אַרויס קיין געלד אומזיסט.
בעמערקונג: די פּרייזען זענען נאָר אויף אַ קורצע צייט. געדענקט דעם אַדרעס פון די יודישע פירמע
„POLONIA"
לאָדז, גדאַנסקאַ 31.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 בייטאָג.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע־מאַכט די עלטעסטע
הי טע ן!
אויף גאַנץ נייע ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
25 Zawadzka 25

לאָדזער יודען!
דער ועד הרבנים מאַכט בעקאַנט, אַז
די יאַטקע פון קצב
שלמה גליצענשטיין אַנדזשעיאַ 7
איז געוואָרען געאָסר'ט, ווייל מען האָט דאָרט געטראָפען געשאָכטענע גענז מיט אויפגעמאַכטע בלאַמבעס. גלייכצייטיג וואָרענען מיר אַכטונג צו געבען ביים קויפען אַנ'עוף, אַז די בלאָמבע זאָל זיין פעסט צוגעמאַכט.
ועד הרבנים,
ועד הכשרות.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילי׳צער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך!
R.Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

בלוטיגע שלאַכט פון סטודענטן

איז פאָרגעקומען אין'ם וואַרשאַווער אוניווערסיטעט

עס זענען דאָ עטלעכע שווער פאַרוואונדעטע

אין ווילנע איז נעכטן געווען רוהיג

וואַרשאַ, 24 (טעל.)

אין משך פון'ם היינטיגן טאָג האָט זיך פאַר־גרעסערט די צאָהל פון די סטודענטן, וואָס האָבן פאַרלאָזט דעם אוניווערזיטעט.

אינווייניג זענען געבליבן בלויז אַרום 500 דער עיקר די, וואָס געהערן צו דער „נאַראַ".

דער רעקטאָר האָט זיי אויפגעפאָדערט, זיי זאָלן פאַרלאָזן דעם אוניווערזיטעטס־בנין, אָבער זיי האָבן נישט געפאָלגט.

דעריבער זענען אָפּגעשטעלט געוואָרן די לי־קציעס אין אַלע וואַרשאַווער הויכשולן, חוץ דער „פּאָליטעכניצאַ", דער פּאָליטיש־עקאָנאָמישער שול און ביי וואַוועלבערגן.

אויפ'ן הויף פון'ם אוניווערזיטעט האָבן זיך פאַרזאַמלט גרויסע גרופּן סטודענטן און גע־הערט פאַרשידענע אויסרופן.

אין די אַרומיגע גאַסן האָבן זיי געפּרובט אַראַנזשירן דעמאָנסטראַציעס און מיטינגען. פּאָ־ליציי האָט דערצו נישט דערלאָזט.

צום פאַרקאַן פון אוניווערזיטעט איז היינט געווען אַ סך פון קרובים און פריינד פון די „אַקאַדעמי־קער", וועלכע האָבן די לעצטע איבערגעגעבן פּעקלעך מיט פּראָוויאַנט אויף די בלאָקאַדע...

יענע ווידער האָבן זיך „רעוואַנזשירט" צוריק געגעבנדיג פלוגבלעטלעך, אין וועלכע זיי מעלדן, אַז זיי ווילן נישט זיצן צוזאַמען מיט „זשי־דן"...

אויפ'ן טויער פון'ם אוניווערזיטעט האָט מען אויסגעהאַנגען אַ גרויסן טראַנספּאַראַנט. אויף דעם איז אויסגעמאָהלט אַ האַנט מיט אַ שווערד, און ס'איז אָנגעשריבן: „זאָלן מיר בלאַ־קירן דעם אוניווערזיטעט !! זאָל לעבן אַ גרויס פּוילן".

3 אַ זייגער איז אַרויסגעהאַנגען געוואָרן אַ טראַנספּאַראַנט מיט דער אויפשריפט: „זאָל לעבן די אַקאַדעמישע מאמעה !!" דאָס איז קאַפּוליער אנצוהערעניש, אַז מ'זאָל ברענגען עסן אין מויל אַריין...

— אין משך פון'ם היינטיגן טאָג זענען די ענדעקישע סטודענטן פון וואַוועלבערגס הויכשול (וואָס ווערט אויסגעהאַלטן פון יודיש געלד) בעפאַלן די יודישע סטודענטן און זיי געשלאָגן. עס זענען באַטירט געוואָרן עטליכע בעמעז פון לייכט און שווער־פאַרוואונדעטע.

— צווישן 6 און 8 אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג פון פּ. פּ. ס'ישע און לינקע־סאַנאַטאָר'שע סטודענטן, אַזויגערופענע „וויטשי". דער מיטינג איז פאָרגעקומען אינ'ם הויף דער וואַרעצקא גאַס 7, און אין איהם האָבן זיך בעטייליגט אַנ'ערך 800 סטודענטן. עס זענען געהאַלטן געוואָרן רעדעס און מען האָט אָנגענומען אַ רע־זאָלוציע געגען די ענדעקעס, געגען דער בלאָקאַדע און געגען דעם, וואָס מ'נוצט אויס דעם אַרגומענט פון ביליגער מאַכען שכר לימוד אויף אומענשליכע עקסצעסן.

שפּעטער האָט זיך דער עולם סטודענטן צעוועקגעלאָזט אויף פאַרשידענע פּונקטן מאַניפעס־טירען. זיי זענען פונאַנדערגעטריבן געוואָרן.

— 10 אין אָוונט האָבן זיך אַנ'ערך 100 פּ.פּ.ס.ישע סטודענטן אַריינגעקראָגן אינ'ם אוני־ווערסיטעט, וואו עס ווערט געפיהרט די בלאָקאַדע. דאָרט איז געקומען צו אַ בלוטיגער שלאַכט. מען האָט זיך געשלאָגן מכות רצח. פון אינעווייניג האָט מען אַרויסגעטראָגן עטליכע פאַרוואונדעטע. די שווער פאַרוואונדעטע האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָלען. איינער פון די פאַרוואונדעטע ליגט אָהן בעוואוסטזיין. מ'דאַרף איהם טרעפּאַנירען דעם שאַרבען. אַ צווייטער סטודענט גוסס'ט.

— אויף דער יעראָזאָלימסקא גאַס אין נאָווי שוויאַט זענען ענדעקישע סטודענטן בעפאַלן פאַרביייגייענדע יודען און זיי געשלאָגן. עס איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרן דער יודישער שניי־דער ליפּשיץ (יעראָזאָלימסקא גאַס 21.

עס איז אַרעסטירט געוואָרן דער יודישער סטודענט אברהם עהריליך (שוו. יערסקאַ 18).

* * *

ווילנע, 24 (טעלעפאָניש)

היינט האָט די קהלה רעגיסטרירט די גע־ליטענע פון די עקסצעסן. בעת דער רעגיסטראַציע זענען געקומען פאָרשטייער פון דער אַדמיניסטראַ־טיווער מאַכט און פון דער פּאָליציי, וועלכע זענען געווען אַנוועזענד און געמאַכט פאַרשיד. נאָטיצען אין די פּראָטאָקאָלען.

דעם היינטיגן טאָג האָט געהערשט רוה.

אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ מאַניפעס־טאַציע פון ענדעקישע סטודענטן. די געשעפטען אויף די יודישע גאַסן זענען געווען געשלאָסן. די דעמאָנסטראַציע איז אַדורך רוהיג.

* * *

דער וואָיעוואָדע האָט היינט אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון דער יודישער קהלה. ער האָט פאַר־זיכערט, אַז אַלע שולדיגע, ווער זיי זאָלן נישט זיין, וועלן בעשטראָפט ווערן.

* * *

היינט איז קאָנפיסקירט געוואָרן די גאַנצע יודישע פּרעסע.

דער רעקטאָר פונם ווילנער אוניווערסיטעט האָט היינט אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון יודישע סטודענטן, וועלכע האָט איהם איבערגעגעבן אַ מעמאָריאַל, אונטערגעשריבן דורך 500 סטודענ־טען. אינ'ם מעמאָריאַל ווערט פּראָטעסטירט געגען דעם געטאָ אין אוניווערסיטעט.

דער רעקטאָר האָט דערקלעהרט, אַז אינם איצטיגן מאָמענט זענען פאַראַן בלויז 3 מעג־ליכקייטען, ווי דהיינו: 1) ער זאָל דימיסיאָנירען, און דאַן וועט מעגליך געוועהלט ווערן אַנ'ענדעק אַלס רעקטאָר, וועלכער וועט איינטיילן די פּלע־צער אויף רעכטס און אויף לינקס, 2) בעשטימען נייע איינשרייבונגען, וועלכע וועלן זיין אַ סך שטרענגערע, ווי פריהער, און 3) דער אוניווער־סיטעט זאָל אין הסכם מיט דער שטעלונג פון דער רעגירונגס־מאַכט, פאַרשלאָסן ווערן אויף אַנ'אומ־בעשטימטער צייט.

די דעלעגאַציע פון די יודישע סטודענטן האָבן געפאָדערט, ס'זאָל דערהאַלטן ווערן אַ סטאַטוס־קוואָ.

אַנ'אויפרוף צו קראָקאווער סטודענטן

קראָקע, (ספּעצ.) צוליב'ן לעצטן אינצי־דענט אויפ'ן יאַגעלאָנסקער אוניווערסיטעט, האָט דער רעקטאָר, פּראָפ. ד"ר שאַפער אַרויסגעלאָזט אַ אויפרוף, אין וועלכען ער רופט די סטודענטן אָפּ־צוהיטען די גוטע טראַדיציעס פון יאַגעלאָנסקער אוניווערסיטעט.

דער דאָזיגער אויפרוף האָט בעטייטן אַ געפ־הערליכן אָפּקלאַנג צווישן די סטודענטן, אַזוי אַז די לעקציעס קימען פאַר נאָרמאַל.

P.K.O.
ODDZIAŁ w ŁODZI
Al. Kościuszki 15, tel. 191-82
otwiera i prowadzi rachunki czekowe
bezpłatny obrót przelewowy.

נייע גרויסע אפענסיווע

פון רעגירונגס־מיליטער צוריק פאַרנומען אָוויעדאָ

פאַרניכטעט באַהז־ליניעס, וואָס האָבן געהערט צו די שפּאַנישע אויפשטענדיגע

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

קיין סאַנטאַנדער איז היינט אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז די באַסקישע מיליציאַנטען וועלן אין די נאָהענט־סטע טעג אָנהויבן אַ שטורעמדיגע אָפענסיווע. אין בילבאַאָ האָבן זיך שוין צונויפגעזאַמעלט עטליכע טויזענד גוט־בעוואָפנטע מיליציאַנטען. די דאָזיגע אָפּטיילונגען זענען פאַרזעהן מיט די נייעסטע קריגס־מכשירים. די רעגירונגס־עראָפּלאַנען האָבן שוין אונטערגעריבן די אָפענסיווע פאַרגיסענדיג די באַהן־ליניעס, וואָס פאַרבינדען די אויפשטענדיגע.

פּאַריז, 23 (ספּ. טעל.)

„ענטראַנסיזשען" מעלדט מיט אין אַ דעפּעשע פון גיבראַלטאַר, אַז דאָס רעגירונגס־מיליטער איז אַריין צוריק קיין אָוויעדאָ. דאָס צוריקנעמען די שטאָט איז פאָרגעקומען נאָך בלוטיגע געפעכטן, מחמת דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט זיך בעגעגנט מיט'ן אַנטשלאָסענעם ווידערשטאַנד, וועלכער איז מיט גרויס גע־היימניש געוואָרן געמאַכט דורך די רעגירונגס־סאַפּיאָרען.

באַרצעלאָנאַ, 24 (ספּ. טעל.)

דאָס קריגס־מיניסטעריום מעלדט אין היינטיגן קאָמוניקאַט מיט: אויפ'ן מיטעלסטן פראָנט איז נישטאָ קיין נייעס. אויפ'ן שטח פון קוויטאַ האָבן מיר זיך געריקט פאָראויס, דערביי איז אונז געלונ־גען צו פאַרנעמען 150 בהמות. אויפ'ן פראָנט אין גוואַדאַראַמאַ האָט דער שונא אומזיסט געפּרובט צו אַטאַקירען אונזערע אָפּטיילונגען.

ווייטער ווערט מיטגעטיילט, אַז 10 רעגירונגס־עראָפּלאַנען האָבן באָמבאַרדירט די שטאָט אָוויע־דאָ. הויפּטזעכליך דעם צענטר פון באַהנהויף. אין אַל־געמיין איז די לאַגע אויף אַלע פראָנטאָפּשניטן זעהר אַ גינסטיגע.

מאַדריד, 24 (ספּ. טעל.)

„האַוואַס" מעלדט מיט אַז היינט האָבן זיך איבער דער שטאָט בעוויזען איבער 30 רעגירונגס־עראָפּלאַנען. די עראָפּלאַנען זענען געפלויגן גאַנץ נידעריג, פריידיג בעגריסט די ציווילע בעפעלקערונג.

מאַדריד, 24 (ספּ. טעל.)

ווי „האַוואַס" מעלדט מיט, האָט דער 5־טער פּולק אין פאַרשטאָט־גרינונג מיט'ן קאָמיטעט צו פאַרטיידי־גען מאַדריד, גענומען אויף זיך די פאַראַנטוואָרט־ליכקייט פאַר דער עוואַקואַציע פון די טעלעפאָנען, וואָס געפינען זיך אין מאַדריד, כדי זיי צו פאַרהיטען פון די פאַשיסטישע קוילען. זענען שוין די ערשטע נרו פון גלעלערטע אָפּגעפאָהרן קיין וואַלענציע. אויך איז זיי געגעבן געוואָרן די מעגליכקייט מיטצונעמען זייערע ביבליאָטעקען און וויסענשאַפטליכע מכשירים.

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

גרויס אויפזעהן האָט אין די היגע פּאָליטישע קרייזען אַרויסגערופען די ידיעה, אַז דער בעשלוס פון דער אַדמיראַליטעט אַרויסצושיקען צו די שפּאַ־נישע וואַסערן אַ גרויסן טייל פון איהר פלאָט, וואָס האָט סטאַציאָנירט אין מאַלטאַ.

מאַלטאַ, 24 (ספּ. טעל.)

די שיף „ציקלאָפּ" די ערשטע אונטערוואַסער־שיף פון ענגלישען פלאָט אויפ'ן מיטעלענדישען ים, איז היינט אָפּגעשוואומען פון מאַלטאַ צוזאַמען מיט איהרע אונטערוואַסער־שיפלעך צו די שפּאַנישע ברעגעס.

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

אין די פּאָליטישע קרייזען ווערט מיט גרויס איבערראַשונג באַגעגעגנט, ווי אַזוי עס וועט זיך אויסקריסטאַליזירען די לאַגע אויפן מיטעלענדי־שען ים. נאָך דער מיניסטערראַט־אויסטויש צווישן פּאַריז לאָנדאָן, וועגען ענין שפּאַניען און נאָכ'ן ערקלערען די בלאָקאַדע פון באַרצעלאָנער פּאָרט דורכ'ן גענעראַל פראַנקאָ.

וואַלענציאַ, 24 (ספּ. טעל.)

דער שפּאַנישער פּלאָט־מיניסטער האָט געהאַלטען אַ רעדע דורכ'ן ראַדיאָ, אין וועלכען ער האָט צווישען אַנדערן געזאָגט: אַז עס איז געווען אַנ'אומזין צו וואַרטען ערשט ביז די רעגירונגען פון איטאַליען און דייטשלאַנד וועלען אַנערקענען די רעגירונג פון גענ. פראַנקאָ. איצט וועט שוין די וועלט אייגזעהן איהר פעהלער און אָננעמען די אמת'ע ריכטליניען, וואָס וועלען זיין געשטיצט אויף יושר און ערליכקייט צום וואויל פון שפּאַנישען פאָלק און איהרע ברייטע פאָלקס־מאַסען.

וואַלענציאַ, 24 (ספּ. טעל.)

אויפן פאַרשלאַג פון אינטערנאַציאָנאַלען רויטען קרייז, מכח עפענען אַ נייטראַלען פּאַס אַרום מאַדריד האָט דער אויסערן־מיניסטער דעל־וואַיאָ אַרויסגע־שיקט אַ טעלעגראַם צום גענעראַל מיאַכאַ: אַז דאָס בעשטימען אַ נייטראַלען פּאַס וואָלט געהייסען אַנער־קענען פאַר לעגאַל דאָס בעשיסען די ציוויל־בעפעל־קערונג.

סעוויליאַ, 24 (ספּ. טעל.)

די ראַדיאָסטאַציע פון די אויפשטענדיגע מעלדט מיט אין איהר קאָמוניקאַט, אַז אויפן פראָנט עסקי־ריאַל, האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער געפּרובט אַטאַ־קירען ראַבלעדאַ, אָבער זיי זענען צוריק אָפּגעשטויסען געוואָרן. אויפ'ן מאַדרידער פראָנט, האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער פאַרלוירען 70 טויטע. די אויפ־שטענדיגע עראָפּלאַנען האָבן זיך אויסלייטערן זיך פון וועטער, בעוואַרפן מיט באָמבעס דעם בנין פון קריגס־מיניסטעריום.

טאָג־טעגליך

דער פּאַטש אין פּרצוף...

אַ שווער־קראַנקען, אַ צובראָכענעם האָט מען סוף כל סוף אַרויסגעלאָזט קאַרל פאָן־אָשיעצקי'ן פון דעם נאַצי־סטישען קאָנצענטראַציע־לאַגער, און דאַן קומט אָן די ידיעה פון אָסלאָ, אַז דעם נאָבעל־פרייז פאַר שלום־טעטיגקייט האָט פאַרן יאָהר 1935 באַקומען דערזעלבער קאַרל פאָן־אָשיעצקי —

קאַרל פאָן־אָשיעצקי, איינער פון די דערהויבענסטע, אידעאַליסטע און גייסטרייכסטע מענשען פון אונזער צייט !!

אַבסאָלוט נישט וויכטיג איז די גרויסע געלט־סומע, וואָס ער באַקומט איצט, יואַרום נאָך די לאַנגע גרויזאַמע יאָהרען פון דעם קאָנצענטראַציע־לאַגער. איז ער טויט־קראַנק און ער צאַנקט אין דעם לעצטן קאַמף פון זיין אויסגעפּייניגטן קערפּער — אין סטאַדיום פון שווינדזוכט.

וויכטיג איז אָבער דאָס, וואָס דורך איהם האָט דאָס נאַציסטישע דייטשלאַנד בעקומען אַ פייערדיגן פּאַטש אין דער דעגענעראַטער מאָרדע —

פאָן־אָשיעצקי, וואָס זיין גאַנצער מהות איז געווען אַ בלוט'ער און צום הימעל־שרייענדער ווי־דערשפּרוך בנוגע דעם אַלעם, וואָס ווערט איצט פּראָפּאַגירט און פּראַקטיצירט אין דייטשלאַנד, אַלס דער שטילער העלד און מאַרטירער פאַר זיין אידעי, וועלכע איז די אידעי פון איטליכען בעוואוסטזיניגען מענש אין דער גאַר'ער וועלט — איז געווען, ווי אַ ביין אין האַלז פון'ם בלוט־אַנגעזויפּטען און וואַנזיניג־גיריגען תחית המתים־אויפגעשטאַנענעם מיטעל־אַלטער.

מען האָט איהם נישט געקאָנט פּטור ווערן אויף אַ „געוועהנליכען אופן", ווייל אַזאַ קאָפּ, אַז מען האַקט אַרונטער — ווערט זי נאָך לעבעדיגער...

דער פּאַטש אין פּרצוף, וואָס קומט פון אָסלאָ איז אַזאַ, וואָס הערט אפּהילכען אין דער גאַנצער וועלט.

מ.

אונזער וואָרט

אונזער אָפּטימיזם

דערוואַרט האָט מען דעם אורטייל פון'ם אַפּעלאַציע־פּראָצעס אינ'ם ענין־פּשיטיק מיט — אָפּטימיזם

אַזאַ איז געווען די שטימונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לובלין, און אויך אין דער גאַנ־צער יודישער וועלט, וואָרום מיר האָבן אַרויסגע־פיהלט, אַז טעמידע, די געטין פון גערעכטיגקייט מיט די פאַרבונדענע אויגען האָט צוגעבויגט איה־רע אויערן צו דעם גרויסן יודישען וועהטאַג, און האָט טאַקי נישט געקליבן קיין ספּעציעלען נחת פון די אונזיניגע רייד פון די קאָוואַלסקי'ס און זייערע שותפים.

די שטימונג, איז אַלזאָ געווען אַ בערעכטיגטע, און בערעכטיגט איז אויך געווען דער אָפּטימיזם צוליב דער שטאַרקערער פאַרטיידיגונג פון אונזער זייט.

איצט האָבן מיר שוין דעם אורטייל פון דער צווייטער אינסטאַנץ, און טראָגן דעם, וואָס מיר שטייען ווידער פאַר אַנ'איבערראַשונג — פאַרלירען מיר אָבער נישט אונזער אָפּטימיזם, די אייגענטליכע שטאַרקסטע קראַפט פון אונזער פאָלק.

אַגב איז אויך דאָ אַ וויכטיגער מאָמענט אין דעם נייעם שווערן אורטייל — אַ בעווייז, אַז די גערעכטיגקייט האָט זיך דאָך צוג[illegible] צו דער מוראָ'דיגער עוולה — און דאָס, אַז די פּיער מינבאַזשי־סקי־מערדער האָבן בעקומען דעם ערשטען פסק.

מיט אונזער טראַדיציאָנעלען אָפּטימיזם, מיט דעם איינגעבוירענעם בטחון גלויבען מיר ווייטער אינ'ם נצחון פון דער גערעכטיגקייט.

דייטשע יודען פרעהען זיך מיט רוזוועלט׳ס גלענצענדען נצחון

א דייטשער ייד, אַז ער עפֿענט איצט א צייטונג, זוכט ער אין איהר טרייסט. ער זוכט צו געפינען דאָרט כאָטש איין שטיקעל נייעס, וואָס זאל געבען דאס געפֿיהל, אז כאטש אין דייטשלאנד איז עס איצט מיט די יודען זעהר צרה׳דיג, איז עס אבער גאנץ אנדערש מיט די יודען אין אנדערע לענדער. ווי איינער וואָס זוכט רעטונג דורך אנ-כאַפּען זיך אין אַ שטרוי, אזוי זוכען איצט די יודען אין דייטשלאנד פֿאר זיך א רעטונג כאטש אין דעם, אז עס זענען פֿערהאַן אויך לענדער, וואו יודען ווערען בעהאנדעלט גאַנץ אַנדערש ווי אין דייטשלאנד.

עס איז דערפֿאר זעהר און זעהר פֿערשטענדליך, פֿאַרוואס ביי די יודען אין דייטשלאנד איז מיט גרויס פֿרייד אויפֿגענומען געוואָרען די נייעס אַז רוזוועלט איז ווידער געוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזידענט פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען. דער נאמען פֿון פּרעזידענט רוזוועלט איז אָבער נישט אזוי בע-ליבט צווישען די נאציס אין דייטשלאַנד. ער איז אויך נישט זעהר בעליבט אין די קרייזען פֿון דער נאַצי-רעגירונג. צווישען די דייטשע יודען איז אבער רוזוועלט׳ס נאמען דער סאמע בעליבטסטער ווען עס האנדעלט זיך וועגען אינטערנאציאנאלע פּערזענ-ליכקייטען.

די יודען אין דייטשלאנד ווייסען וואס רוזוועלט האט פֿאר זייערטוועגען געטון, און זיי האַל-טען איהם פֿאקטיש פֿאַר זייערען א רעטער. זיי ווע-לען איהם קיינמאל נישט פֿערגעסען דעם פֿאקט אז אין די סאמע שווערסטע און געפֿערליכסטע געפֿאַהר פֿאַר דעם דייטשען יודענטום, — אין די ער-שטע טעג פֿון נאצי-רעזשים אין 1933, — ווען מען האט באמת מורא געהאט אין דייטשלאנד פֿאַר א „נאכט פֿון לאנגען מעסער" מיט וועלכער די נאַציס האבען געסטראַשעט די יודען, איז רוזוועלט געווען דער מאן, וואס האט פֿון וואשינג-טאָן דורך לאנג-דיסטאנץ טעלעפֿאָן קיין בערלין געלאזט וויסען דער נאצי-רעגירונג, אז אַמעריקא האַלט אַן אויג אויף דער אנטי-יודישער אגיטאציע אין דייטשלאנד. שפעטער האט רוזוועלט געטון דאס זעלבע ווען יוליוס שטרייכער איז בעשטימט געוואָ-רען דורך היטלער׳ן אלס ספעציעלער קאמיסאר אנצופֿיהרען מיט דעם באיקאט געגען יודישע גע-שעפֿטען.

דער ווילדער געיעג נאָך יודען איז אריבער אין דייטשלאנד, און עס האט זיך אנגעהויבען די עפּאכע פֿון אנטי-יודישע געזעצען. האט רוז-וועלט אויך דאן אקטיוו זיך אינטערעסירט מיט די אנטי-יודישע פֿערפֿאלגונגען אין דייטשלאנד. נישט פֿיל ווייסען אין אמעריקא, אבער אלע ווייסען עס אין בערלין, אז דער אמעריקאנער אמבאסא-דאר איז נישט איינמאל אינסטרואירט געוואָרען פֿון רוזוועלט׳ן צו רעדען פּערזענליך מיט היטלער׳ן וועגען דעם גרויסען אינטערעס וואָס די אמעריקאנער רעגירונג האט אין דעם גורל פֿון דייטשען יודענ-טום. נישט פֿיל ווייסען עס אין אמעריקא, אבער אין בערלין ווייסט עס יעדער העכערער בעאמטער פֿון דער נאצי-רעגירונג, אז נאָך ביז דעם היינטיגען טאָג קריגט רוזוועלט אַמווייניגסטען איינמאל אַ מאָנאט אַן אָפֿיציעלען בעריכט פֿון דער אמעריקא-נער געזאנדשאַפֿט אין בערלין וועגען די ענדערונגען און ענטוויקלונגען וואָס זענען פֿארגעקומען אין דער יודישער לאגע אין דייטשלאַנד אין פֿערלויף פֿון דעם מאָנאט.

די נאצי-רעגירונג ווייסט גאנץ גענוי, וועגען דעם אינטערעס, וואס רוזוועלט האט אין דער יודישער לאגע אין דייטשלאנד, און זי ווייסט אויך ווי פֿאָרזיכטיג צו זיין. ווער ווייסט וואס דאס דייטשע יודענטום וואלט שוין ביז איצט איבערגעלעבט ווען נישט דער וואכזאמער אינטערעס פֿון רוזוועלטן און פֿון שטאַטס-סעקרעטאַרי האַל? ווער ווייסט ווי ווייט די נאצי-רעגירונג וואלט געגאנגען אין איהר אנגריף אויף יודען, ווען זי זאל נישט ווי-סען, אַז די אמעריקאנער רעגירונג איז מאראליש פֿעראינטערעסירט אין דעם דייטשען יודענטום?

אבער נישט די דייטשע רעגירונג. — וואס די אמעריקאנער רעגירונג טוט שטילערהייט פֿאר דעם דייטשען יודענטום. — פֿארוואס די נאצי רעגירונג האט געוואלט רוזוועלט׳ס דורכפֿאל

ספעציעלע קארעספאנדענץ פֿון ב. סמאלאר.

עס וועט נישט זיין איבערטריבען צו זאגען, אַז פֿון אלע רעגירונגען אין דער וועלט האט די אמעריקאַנער רעגירונג, — און פֿון צייט צו צייט אויך די ענגלישע — פֿאַקטיש געהאַלטען היטלער׳ן אין צוים אין זיינע אנטי-יודישע פּלענער. די נאצי רעגירונג שרייט מאקע, אז די יודען-פֿראגע אין דייטשלאנד איז א ריין-אינערליכע אנגעלעגענהייט.

און דעריבער, ווען אין דייטשלאנד זאל גע-נומען ווערען אַן אָפּשטימונג פֿאַר אדער געגען רוז-וועלט׳ן, וואָלטען אלע יודען ביז איין מענש דא זיכער געשטימט פֿאַר רוזוועלט׳ן.

— די יודען. אָבער נישט די נאציס!!

די נאציס אין דייטשלאנד, עס איז פֿאַר קיינעם קיין סוד נישט, אַז זיי וואָלטען זיך מעהר גע-פֿרייט מיט רוזוועלט׳ס דורכפֿאל ווי מיט זיין זיג. פֿאַר דעם נאצי רעזשים איז די רוזוועלט אדמיניסטראציע אומבאַנגענעהם נישט בלויז דערפֿאַר ווייל זי איז אַ דעמאקראַטישע, און אויך נישט בלויז דערפֿאַר ווייל זי האט איינציגע מאָל אויפֿמערקזאם געמאכט היטלער׳ן זיין אנטי יודישער פּאליטיק. נאר אויך דערפֿאַר ווייל די איצטיגע אמעריקאנער אדמיניסטראציע לאזט זיך נישט אָפּנארען דורך די נאצי קעפּ אין האַנדעלס-אַנגעלעגענהייטען. און דערפֿאַר וואס זי האט רעדוצירט די האַנדעלס בעציהונגען צווישען אמע-ריקע און דייטשלאנד צו א מינימום, אזוי שנעל ווי די נאציס זענען געקומען צו דער מאכט אין דייטשלאנד.

נישט איינמאָל האָט די נאצי רעגירונג שוין געשיקט שטילע דעלעגאציעס קיין אמעריקע צו פֿערהאנדלונגען וועגען גרעסערע און קלענערע קרעדיטען, אָבער באַלעמאל ווען פּריוואטע אמערי-קאַנער בענק האבען שוין געהאלטען ביי געבען אזעלכע קרעדיטען צו דער איצטיגער דייטשער [illegible] האָט זיך רוזוועלט אריינגעמישט און האט [illegible] נישט דערלאזט.

אונטער אזעלכע אומשטענדען איז גאנץ [illegible] פֿאַרוואס די נאצי רעגירונג טראגט אַ ביטער[illegible] אויף רוזוועלט׳ן, די שנאה איז אזוי גרויס [illegible] אין מאנכע נאצי צייטונגען, — ווי אין „שטי[illegible]" — ווערען פֿון צייט צו צייט געדרוקט אַרטיקל[illegible] [illegible] וועלט ווערט געשטעלט אין אַ ליכט, אז ער [illegible] „יודען קנעכט", אויב נישט נאָך ערגער.

די געדריקטע שטימונג וואס עס הער[illegible] די קרייזען פֿון דער נאצי רעגירונג צוליב [illegible] זיג, האט איהר גרונד אויך אין די מלחמה-[illegible] וואָס בויען זיך איצט אין די קאַפּיטאַלען [illegible] טשען רייך. פֿאר דעם איצטיגען נאצי רעזשים [illegible] קלאר איין זאַך: אין דער קומענדער מלחמה [illegible] אמעריקע אונטער רוזוועלט׳ן זיכער זיך נישט [illegible] לען אויף דער זייט פֿון דייטשלאנד, און ווער [illegible] עס דען נישט, אז אויב דייטשלאנד האט פֿער[illegible] איהר לעצטע מלחמה. איז עס געווען בלויז א[illegible] דעם וואס ווילסאן האט זיך געשטעלט נישט [illegible] דער זייט פֿון דייטשלאנד, נאר אויף דער [illegible] איהרע שונאים!!.. (יט"א)

דער ווילען צו שלום
ווערט בעשטימען די קינפֿטיגע ענגלישע פּאליטיק

פֿון וויקהעם סטיד

א וויכטיגער מיטגליד פֿון דער אָפּאָזיציע האט די טעג ערקלערט, אַז נישט פּרעמיער באַלדווין און נישט סער סאַמיועל האוא׳ דער געוועזענער אויסערן מיניסטער, זענען נאָך נישט געקומען צו זיך נאָך דעם קלאַפּ, וואס זיי האָבען בעקומען אין דעצעמבער פֿון פֿערגאנגענעם יאהר, בעת דאס גאנצע לאנד איז ארויסגעטרעטען געגען דעם לאַוואַל-האאר פּלאַן. ער האָט צוגעגעבען, אז זיי זענען יעצט נישט צו-בראכענע איז יערענפֿאלס פֿערטוגקעט מענשען געוואָרען. די איבעריגע מיטגלידער פֿון דער רעגי-רונג האָבען פֿערלוירען די לייצעס פֿון לאנד, און שייבען צו וואַרטען, אז דאס לאנד וועט אָנפֿיהרען מיט דער רעגירונג און זיי שטויסען פֿאָראויס.

די לאַגע ברויכט נישט צו לאַנג וואַרטען, זייט דעם זומער שטודירען א רייהע פּאליטישע מע-טיגע מענער פֿון אַלע פּארטייען רוהיג די קומענדע אויסזיכטען. זיי זענען געקומען צום בעשלוס צו עמפּפֿעהלען די רעגירונג אַן פּאָליטיק, וואס וועט זיכערען דער רעגירונג א פֿעסטע נאציאנאלע אונ-טערשטיצונג, אָבער מ׳איז בעדינג אַז זי וועט זיך האַלטען אין א פֿעסטען קורס, אדער די רעגירונג וועט זיך אין געגענפֿאַל אנשטויסען אויף פּונקט אזא פֿעסטע אָפּאָזיציע אין פֿיל וועג זי וועט ווייטער פֿיהרען איהר וואַקלדיגע פּאליטיק.

סער אַסוואַלד מאָסלעי׳ס פּרובען ארויסצורופֿען אונרוהען אין דער איסט-ענד פֿון לאָנדאָן זיין האלב געהיימע רייזע קיין בערלין, נאָך זיין נישט געלונ-גענעם הויפּט פּרוב, הער פֿאָן ריבענטראפּס שלעכט אויסגערעכנעטער אנגריף געגען דעם קאמוניזם אויף דעם וואָקזאל אין לאָנדאָן, די רעדעס פֿון גענעראל גערינג און פֿון מיניסטער געבעלס, אין וועלכע ענג-לאנד איז אנגעקלאָגט, אַז זי האט צוגעגנבעט דיי-טשע קאלאניעס און דייטש גאלד, און דער אָפֿיציע-לער בריטישער פּראטעסט געגען די דאָזיגע רעדעס אין בערלין, דאָס אלץ האָט אין אַלע בריטישע קרייזען און אַרמייען ארויסגערופֿען דעם וואונש ענערגיש צו ערקלערען: „האַלט! גענוג"!

דעריבער האָט דאָס אונטערהויז אויפֿגענומען מיט אפּלאָדיסמענטען דאלטאנס יוטער: איך שטעל פֿעסט, אַז ד״ר געבעלס און גענעראל גערינג זענען געווען אזוי פֿריינדליך צו בעניצען לגבי ענגלאנד די עפּיטעטען „בעליידיגענד" און „אימפּערטינענט". די דאָזיגע עפּיטעטען ברויכען נישט איינזייטיג בע-נוצט צו ווערען און דעריבער וויל איך זיי אנווענדען אויף דער ערקלערונג פֿון הער פֿאָן ריבענטראפּ אין וועלכער ער האט — אויף דעם פּעראָן פֿון וואָקזאַל — ערקלערט, אַז „דער קאמוניזם איז די גרויסע סכנה פֿון גרויס בריטאַניען".

הער פֿאָן ריבענטראפּ האָט פֿאַקטיש אלץ גע-טון, וואס א נייער באטשאַפֿטער דאַרף נישט טון, — אויב ער וויל מאכען א גוטען איינדרוק זייט דעבוט אויף דער סצענע. האט מען נישט בעמערקט ווייל ער האט נאך נישט געהאט איבערגעגעבען זיינע בעגלויביגונגס פּאַפּירען. אבער זיין צווייטער אויפֿטריט, בעת וועלכען ער האָט אָפֿיציעל פּראָ-טעסטירט, ביי דער רעגירונג געגען די בעמערקונגען פֿון א שאָטלענדישען קאמוניסט וועגען זיין ערשטען אַרויסטריט, פֿערשטארקט דעם חשד, אַז ער איז נישט אומשטאנד צו אונטערשיידען צווישען ענג-לאנד און דייטשלאנד. ער זעהט אויס גלייבט, אז די בריטישע רעגירונג האט די מאכט און דעם ווילען צו צווינגען צו שווייגען פּארלאמענטס מיטגלידער, וואָס ווילען ארויסזאָגען זייער מיינונג.

אזוי איז עס נישט, דערפֿון געהמט זיך וואהר-שיינליך די אידענס שארפֿע בעמערקונגען, אז „דאס ריכטיגע ארט פֿאר אַזעלכע ערקלערונגען איבער דער אויסערליכער פּאליטיק איז דאָס אונטערהויז וועלכעס בילדעט גלייכצייטיג די אויטאריטעט פֿאַר די האנדלונגען פֿון די מיניסטארען און פֿאַר דער פֿאָרמולירונג פֿון די מעטאָדען. וועלכע זיי בענוצען" ער האָט נישט אָנגעוויזען אויף דעם פּראָטעסט, וואָס דער בריטישער באטשאַפֿטער האָט איבערגעגעבען אין שייכות מיט גענעראל גערינגס רעדע. דער דאָ-זיגער פּראָטעסט איז בעצייכענט געוואָרען אלס א פֿריינדשאַפֿטליכער. אזוי ווי דעם דייטשע פֿאָלק איז נישט ערלויבט עפּעס וועגען דעם צוהערען, ווייסט עס מסתמא נישט, אז דער פּראָטעסט איז גלייכ-צייטיג געווען א זעהר איינדרינגליכער. דער [illegible] פֿאַקט איז דער איבעריגער וועלט נישט אונבע[illegible]

מען דאַרף אויך בעהמען אין אכט די קאַל[illegible] בּ׳ט וועלכער אידען האט אויפֿגענומען [illegible] פֿאָרשלאַג צו ענגלאַנד וועגען דעם מיטעללענ[illegible] ים. דער דאָזיגער אפּזאץ מוז געלייענט ווערען צוזאמענהאַנג דעמ׳מ׳ט, וואס אידען האט געזאגט [illegible] געגען פֿראַנקרייך: „אונזערע בעציהונגען צו [illegible] פֿראַנצויזישער רעגירונג זענען, איך בין [illegible] דאָס צו ערקלערען, ענג און האַרציג. עס [illegible] פֿאַקטיש געווען שווער זיך צו דערמאַהנען [illegible] צייט, ווען זיי זענען געווען בעסער ווי איצט [illegible] איז נאַטירליך, אַז אין דער היינטיגער אונר[illegible] וועלט געהען די ביידע גרויסע דעמאָקראַטיעס [illegible] מערב אייראָפּע צוזאמען. עס איז נאַטירליך, [illegible] אַזעלכע בעדינגונגען געפֿינען זיי א סך געמיינ[illegible] בעריהרונגס פּונקטען פֿון זייער פּאָליטיק".

נאָך וויכטיגער איז געווען די לעצטע אי[illegible] ערקלערונג, אַז דער ערשטער גרונד-פּרינציפּ [illegible] דער בריטישער אויסערליכער פּאליטיק, זענען בעציהונגען צום פֿעלקער-בונד. אין דעם [illegible] געפֿינט זיך דער מיניסטער אין דעם ענגסטען [illegible] מיט דער גרויסער מאסע פֿון דער ענגלישער [illegible] ליכער מיינונג, וואס וועט באלד געפֿינען [illegible] ארגאניזירטען אויסדרוק. אַ גרויסע צאהל [illegible] זענטאַזען מענער און פֿרויען האבען זיך [illegible] שכעבדיגט וועגען די גרונד-יסודות און [illegible] פֿון אנ׳אקציע צום שוץ פֿון שלום, פֿון די [illegible] קראַטישע רעגירונגען, און פֿון עפֿענטליכען [illegible] אין פֿאַר דער אונטערשטיצונג פֿון גרויסבריטאַני[illegible] אינטערנאַציאַנאלען חוב מיטצוארבייטען מיט [illegible] וואס ווילען שלום און זענען גרייט צום שוץ [illegible] געגען א בעוואָפֿנטען אנגריף

ווי ווינסטאָן טשערטשיל האט עס אויסגעד[illegible] אין פּאַריז סוף סעפּטעמבער: די מאסע פֿון [illegible] מעסיגער טאָלעראַנטער מענשהייט האט א נייג[illegible] צו שוואכקייט אין איהרע האנדלונגען. עס ווער[illegible] דעריבער אנגענומען שריט דאס צו ענדערן. [illegible] „טיימס" האט די טעג געשריבען, אַז די אווי-גע[illegible] פֿײַנע אידעאַלאגיע פֿון פּרעזידענט ווילסאָן [illegible] ענטשטאנען פֿון דער ביטערער נויט פֿון דער מענ[illegible] הייט. די נייע בעוועגונג אין ענגלאַנד בעטראַכ[illegible] די אידעאַלען פֿון פֿעלקער-בונד און פֿון קעלאָג-פּאַקט אלס דעם יסוד פֿון איהרע מעשים. די מענער [illegible] פֿרויען, וואס געהערען צו איהר — און דאס זענע[illegible] פּאַרטייען אנהענגער פֿון די רעכטע, לינקע און [illegible] טעלע — זענען ענטשלאָסען צו זאָרגען דערפֿאַר [illegible] א גרויס בריטאַניען זאל נעהמען א שטאַרקען א[illegible] טייל אין יענער פּאליטיק, וואס וויל פֿערשליס[illegible] פֿון לעבען פֿון די פֿעלקער די מלחמה, בכדי א [illegible] געשיצטער שלום זאל לייכטער מאַכען דאס לעבען פֿון די פֿעלקער און זאל מעגליך מאַכען פֿאַר [illegible] קליינע און גרויסע פֿעלקער צו ארבייטען ביים בר[illegible] זייטיגען דאס שלעכטס פֿון דער וועלט.

יענע, וואס אינטערעסירען זיך דערמיט, [illegible] גוט טון צו אבסערווירען די דאזיגע בעוועג[illegible] וועלכע וועט וואהרשיינליך בעשטימען די צוקונפֿט פֿון דער בריטישער פּאליטיק. לעצטענס האב איך געהאט די געלעגענהייט צו אבסערווירען די שטאַר[illegible] קייט פֿון די געדאנקען און געפֿיהלען, וואס בעלעב[illegible] די דאזיגע בעוועגונג. און איך קען עדות זאגען אַז זיי זענען זעהר מעכטיג.

רעזאלוציעס פֿון דער ווינער קאנפֿערענץ פֿון דער נ. צ. א.

ווין, (יט"א). די נאר וואס געשלאסענע קאנ-פֿערענץ פֿון דער נ. צ. א. האט אנגענומען א רייהע פּאליטישע רעזאָלוציעס, אין וועלכע עס ווערט גע-זאָגט צווי. אַ.

„זייט יאהרען פֿיהרט די מאנדאַט-מאכט אין א״י אַן אַנטי ציוניסטישע און צום מאנדאַט געגענזעצליכע פּאליטיק. סיי פֿאַר דער אויפֿשטעהונג און סיי פֿאַר דעם דויער און אומפֿאַנג פֿון די לעצטע אונרוהען אין א״י איז דירעקט פֿעראנטוואָרטליך די מאנדאַט מאכט. אין דער פֿערוואַלטונגס-פּאָליטיק פֿון דער מאנדאַט-מאכט קומט אַלץ בולטער צום אויסדרוק די טענדענץ צו בעטראַכטען א״י אלס איינערליך ענגלישע קאָלאָ-ניאַלע אַנגעלעגענהייט. דער צוטריט פֿון דעם יודישען פֿאָלק צו דער מאנדאַט מאכט איז שטאַרק פֿערשטעלט. די הויפּטאויפֿגאַבע פֿון דער ציוניסטישער אויסער-פּאָליטיק איז ווידער צו פֿערוואַנדלען דאָס פּראָבלעם פֿון יודישען א״י אין אַן אינטערנאַציאָנאַלע אַנגע-לעגענהייט. די בעראַטונג איז מיטה איבערצייגט, אַז די רעגירונגען און פֿעלקער פֿון די ציוויליזירטע מלו-כות וועלען שטיצען די הומאַניטארע אויפֿגאַבע פֿון שאַפֿען אַן עקזיסטענץ מעגליכקייט פֿאַר א שווער בעדראָהטען פֿאָלק אין זיכערן איהם אַן אייגענעם מלוכה־וועזען, בעוואונדערט דאַרף מען שטרעבען צו אַן אקטיווער צוזאַמענארבייט מיט די יעניגע לענ-דער, וואו פֿאַר דער יודישער בעפֿעלקערונג איז די מאַ-סען אויסוואַנדערונג געוואָרען אַ לעבענסנויטווענ-דיגקייט און וועלכע זעהען ביי א געוויסער אָפּהיטונג פֿון דער גלייכבערעכטיגונג פֿון זייערע יודישע בירגער, לעבהאַפֿט פֿעראינטערעסירט אין דער פֿערבריי-טערונג און זיכערונג פֿון די ענטשפּרעכענדע איינ-וואַנדערונגס מעגליכקייטען. אזא צוזאַמענאַרבייט וועלכע איז בעקאַנט א. נ. „עוואַקואַציע פֿון גלות" איז דער איינציגער אויסדרוק פֿון דער נאַטירלי-כער פֿאָרזעצונג פֿון דער הערצלישער קאָנצעפּציע פֿון א ציוניסטישער ליקווידאַציע פֿון דעם אומפֿריי-וויליגען גלות.

די רעזאָלוציע בעטאָנט דער קעניגליכער קאָמיסיע איז גלויבען פֿערטרויליך, יעדעפֿאַלס איז די בעראַ-טונג געווען איינציג וועגען דעם, אַז די קעניגליכע קאָ-מיסיע, וואָס איז געשאַפֿען דורך דער מאנדאַט מאכט מאַר נישט האָבען דאס לעצטע וואָרט ביי דער ענט-שיידונג פֿון דעם א״י פּראָבלעם, וואָס מוז אַרויסגע-בראַכט ווערען אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען פֿאָרום. די בעראַטונג האט זיך אויך שאַרף אַרויסגעזאָגט גע-גען דעם א. ג. פּאַריטעט פּראָיעקט.

אין הסכם מיט די אויספֿיהרונגען פֿון וול. זשאַ-באָטינסקי איז דער שוץ-פּונקט פֿון דער אַרבייט דאַרף זיך געפֿינען דאָרט, וואו עס איז דער צענטער פֿון גלות, איז אין א געוויסען זין ווארשע — די ערשטע און לאָנדאָן — די צווייטע הויפּטשטאָט פֿון דער נ. צ. א.

רעדעס פון לובלינער ענדעקישע אדוואקאטן אויפ׳ן פשיטיקער אפעלאציע-פראצעס אין לובלין

מיר ברענגען דא די רעדעס פון די דריי לובלי־נער ענדעקישע אדוואקאטן אויפן פשיטיקער אפעלאציע ־ פראצעס אין לובלין.

אדוו. קוורינגי גלעט און פאטשט

אדוו. קוורינגי הויבט אן זיין רעדע מיט פערטיר דיטונגס ־ ארגומענטען פאר דעם ראדאמער אורטייל. דאס געריכט האט דארט זיך יא באצויגען אביעקטיוו צו די שרעקלעכע פון אלע עדות. און דעריבער זענען די יידישע פארטיידיגער נישט גערעכט מיט זייער קריטיק.

— נישט נאר די פערטיידיגער פון די יידישע אנגעקלאגטע, נאר אויך מיר — זאגט אדוו. קוורינגי — פערלאנגען א יושר׳דיגען אורטייל. אויך מיר ווילען נישט, אז געריכטס־אורטיילען זאלען קענען אויסגענוצט ווערען אויף שעדליכע אגיטאציע. אויך מיר פערלאנגען פאר די פאלאקען רעכט אויף לעבען און רעכט אויף פרייהייט.

— איך בין געגען פאליטישע רעדעס אין דא־זיגען זאל. דא איז נישט קיין סיים. דא קומט נישט פאר קיין פראצעס פון פארטייען. מעגליך, אז מצד געוויסע פוילישע אדוואקאטען איז מען דא ארויס־געטרעטען צו שארף, וואס עס האט ווידער ארויס־גערופען וויכליגע ארויסטריטען פון יידישע אדוואקאטען, דא מוז הערשען גלייכגעוויכט.

אין מיין רעדע בין איך אויסען צו פערטיידיגען נישט אזוי ווייט מיינע קליענטען, ווי דעם אורטייל פון ראדאמער קרייזגעריכט.

אדוו. קוורינגי הויבט אן שיטען מיט קאמפלימענ־טען פאר יידען; יידען זענען א פעהיג פאלק, יידען הערשלאגען זיך צו אנפיהרענדע ראלען אין פרעמ־דע מלוכות. ביי יידען הערשט א מוסטערהאפטע אחדות, הלוואי וואלט עס אזוי געווען ביי פאלאקען און — דא קומט דער פערטיידיגער פלוצלינג צום איינפיהר, אז דימטערהייט פוילישע עדות אין רא־דאם האבען געזאגט אמת און אז די יידען זענען עס מאקע געווען די אטאקירער. די יידען זענען געווען די איבערגעשראקען, און זיי זאלען קוגן גפעטס אפ־טרייבען, די פויערים אין פשיטיק זענען רוהיגע מענשען, זיי האבען געוואלט פאלגען די מאכט און איינפאלען אין די הערפער וואלט ממילא נאטירליש געשעהן, איז אבער אונטערגעקומען לעסקא דער, וואס פערקערפערט איז זיך די יידישע שטימונגען און האט מיט זיין שאס צו וויעשניאקן פערורזאכט דאס אומגליק.

און דא מאכט אדוו. קוורינגי ווידער א נייעם פאושעליק:

— יידען אין פוילען זענען נאר געסט זיי האבען דא בלויז אזיל רעכט, מען לעבט שוין אווייפיעל יאהר דא צוזאמען, און דאך זענען יידען אפגעזונדערט מיט זייער שפראך, קולטור, כאראקטער, ראסע און מענשאפטען און עס איז נישט מעגליך און עס וועט קיינמאל נישט מעגליך זיין קיין צוזאמענלעבען מיט זיי. „מיר ווילען קיינמאל מיט יידען קיין ברידער נישט זיין״! אין יעדען פאלאק דרימעלט חשר אנטי־סעמיטיזם, בלויז יחידים פון צווישען יידען זענען גע־ווען טריי פוילען, האבען געקעמפט פאר פוילען. אבער זיי האבען עס געטון מיט א כוונה — זיי זא־לען עס שפעטער קענען דיסקאנטירען פאר אלע יודען.

—נאכן דאזיגען פאטש קומט ווידער א גלעט.

— מיר פערלאנגען נישט קיין הויכע שטראפען פאר די יידישע אנגעקלאגטע, אפשר זיי זאלען נישט זאגען, אז דאס געריכט איז טענדענציעז. צום פויל־ישען געריכט דארפען אויך יידישע בירגער האבען צוטרוי..

און ווידער א פאטש.

— אויב די יידען אין די קליינע שטעטלעך וועלען אוועק וועלען זייערע קאמען און ווארשטאטען

פריי וועררען פאר די פויערים. האט דאך דער יידישער עקאנאמיקער דר. בראמסאן — ציטירט אדוו. קוורינגי פון דר. בראמסאנ׳ס א ווערק אליין געשריבען, אז צופיל יי־דען באשעפטיגען זיך מיט האנדעל אין פוילען! און בכלל איז האנדעל א מיאוסע זאך. דער סוחר מוז אפנארען און די יודען טויגען דערצו און אבנארען קען מען אמבעסטען די פויערים, ביי די סטראטעגעם אויף די ירידים פערקויפט מען די ערגסטע סחורות און מען טרעהט די הנקסטע פרייזען.

און ווידער א גלעט:

— יודען זענען א קלוג פאלק, מה צו וואנדערשע טויג זיי פשיטיק? זאלען זיי בעסער פאלגען דעם קלו־גען יוד הערצל וועלכער הייסט זיי שאפען אנ׳איי־גענע מלוכה.... יודען וואלטען זיך געקענט אנפיהר־רען מיט אנ׳ אייגענע מלוכה... אויב די יודען זאר־גען, אז היות זיי געפונען זיך אין פוילען פון דור דורות, וועלען זיי דעריבער ווייטער דא פערבלייבען איז דאס אנאכראניזם. איך בין נישט חלילה קיין אנהענגער פון די היינטיגע לאזונגען אין דייטשלאנד יענע קולטור טרעגער זענען ווייט פון קולטור. אבער מען מוז אויך אין פוילען לעזען די יודען־פראגע.

מיר האבען געמאכט טרעפנדע ציטאטען פון דער דאזיגער רעדע, ווייל זי איז כאראקטעריסטיש פאר דער לאווירענדיגער שטעלונג פון אלע דריי לובלינער אדוואקאטען אין דאזיגען פראצעס.

נאך איהם האט גערעדט דער צווייטער לובלינער פערטיידיגער.

אדוו. שווענטנער איז אונפארטייאיש

אויך ער זינהערט זיך אב פון די רעדעס, וואס עס האבען געהאלטען די ענדעקישע אדוואקאטען אזעלכע רעדעס דארף מען נישט הערען אין א גע־ריכטס זאל, אבער פוילען האט צו ווינציג ערד פאר איהרע איינוואוינער (אדוו. שווענטנער גיט אן א ציפער פון ערד און איינוואוינער און איז זיך גוואלדיג טועה. די שפעטערדיגע רעדנער בעווייזען עס איהם) איך —זאגט אדוו. שווענטנער—געהער נישט צו קיין שום פארטיי, איך בין א אדוואקאט א פאלאק אבער עס איז אמת, אז אין פוילען איז ענג, מען מוז אויס־וואנדערן מא פארוואס זאלען יודען נישט אויסוואנ־דערען קיין פאלעסטינא?

אט אזוי אין דעם גייסט האט אדוו. שווענטנער געהאלטען זיין גאנצע רעדע, אויסמיידענדיג אבער אריינצולאזען זיך אין פאליטישע ארער פארטייאישע פראבלעמען.

די רעדע פון דריטען לובלינער פערטיידיגער

אדוו. רעטינגער

האט געהאט לפי־ערך אזא אינהאלט:

— פשיטיק איז א בילד פון היינטיגען פוילען א קיצור פון דער פוילישער ווירקליכקייט. די פאר־לאקען זענען בעלי־בתים פון זייער לאנד. די יודען זענען אבער די ספעצען פון האנדעל, מלאכה און פינאנצען. די פאלאקען זענען די פאליטישע בעלי־בתים. מען מוז שאפען א גלייכגעוויכט פון די ווירט־שאפטליכע כחות פון פוילישען פאלק. באזיקאט דער־פיהרט געוויסערמאסען צו גוואלד טאט. דאס דארף האט אויפיגע יאהרען ערטרוהרט די יודען אין פשיטיק אבער צי קען מען אויף אייביג אזא אנארמאלע סי־טואציע דערהאלטען? נעווים מעגען זיך די יודען ענטקעגענשטעלען חנם באיקאט אבער זאלען זיי זיך טוען אויף א ווירטשאפטליכען אופן, דורך קאנ־קורענץ, זיי האבען אלע מיטלען דערצו. די יודען זענען ארגאניזירט בעת די פאלאקען שאפען ערשט איצט אהן פראצענטיגע קרעדיט־קאסען. פארוואס זשע זענען די יודען אין פשיטיק געלאפען צו פאליצייי נאך הילף געגען באיקאט! אין פשיטיק האט עס זיך געמעדיגט אזוי, אז איצט קומען דארטען קיין ירידים נישט פאר. דער פויער האט דארט נישט וואו צו קויפען און פערקויפען; פערהדריסט דאס איהם און ער פערשטעהט נישט פארוואס דאס געשעהט צי חערפאר ווייל אזוי ווילען די יודען? דאס איז נישט א נארמאלע סיטואציע און דעריבער דארף עפעס גע־ענדערט ווערען א ; דעם שמראף קאדעקס!

וואס זענען די יודען?

אדוו. רעטינגער פרעגט ווער זענען די יודען און גיט דערויף אזא ענטפער:

—דאס יודישע פאלק האט זיינע פיס אין מזרח אייראפא, מיטן קאפ אבער שטעקט עס צווישען די וואלקען קראצער אין ניו יארק. און וואו דאס הארץ? מען האט אמאל געהאלטען פון אסימילאציע. „יודען פאלאקען״. היינט וועט שוין קיינער אין אזעלכע אויס וועטען נישט גלויבען. עס איז פערשוואונדען די אמאל־ליגע אסימילאטארישע ציטונג „יוטשניא״ עס איז אונטערגעגאנגען די אסימילאטארישע ציטונג „נאוואיא גאזעטא״, די יודען לייענען היינט אנדערע פוילישע צייטונגען דורך זיי ארויסגעגעבען און רעדאגירט אין נאציאנאלען גייסט.

דער פויער איז נישט קיין אנטיסעמיט

אדוו. רעטינגער האלט אז דער פוילישער פויער איז נישט קיין אנטיסעמיט. פון אייביגע יאהרען האלט ער אז מאשעק און יאנקעל זענען זייער בעסטע פריינד, דעריבער טאקע מוז מען עריסט דעם פויער צוגרייטען צו זיין נייער ראל, פאלע טאקע דער־ביי קרבנות אזעלכע זאכען אבער זענען ווי א געשווייר, וואס קומט ארויס אויפן קערפער און זאגט עדות אז דער ארגאניזם הויבט אן געזונד ווערען.

דער רעדנער טאדעלט אזעלכע זאכען ווי דאס בעפאלען די מיטקאווסקי׳ס און זיי אויסשחט׳ן אזעל־כע זאכען זענען שטראפבאר.

אט אזוי האט אויסגעזעהן די „פערטיידיגונג״ פון די לובלינער פוילישע אדוואקאטען.

א נייער כוואליע פון יודען־העצע אין דייטשלאנד

די נאצישע גדולים פרובירען לענקען געגען יודען די שטייגענדע אונצופרידענהייט פון די מאסן

בערלין (יט״א) די נאצישע גדולים בע־מיהען זיך פאר יעדען פרייז צו לענקען געגען יודען די אונצופרידענהייט און פערביטערונג וועל־כע שטייגט אלץ מעהר, נישט נאר צווישען דער פשוטער בעפעלקערונג. נאר אויך צווישען די מיט־גלידער פון דער נאצי־פארטיי. אין דעם „ס. א.=מאן״, אפיציעלען ארגאן פון די שטורמיסטען איז ערשינען אנ׳ארטיקעל, פון וועלכען עס איז צו זעהען, אז צווישען די שטורמיסטען וואקסען אלץ מעהר אונפריינדליכע שטימונגען אין בעצוג צו געוויסע העכערע פארטיי־פונקציאנערען. אין דעם ארטיקעל, וואס איז ערשינען אויף דער ערשטער זייט, ווארפט די צייטונג די שולד דערפאר, נא־טירליך, אויף יודען. „אין יעדען פאל, ווען עס ווערט קריטיקירט א נאצי־פיהרער — שרייבט די צייטונג — שטעקט דערין די האנד פון יודען אדער זייערע אגענטען״.

פון דעם לעצטען ארויסטריט פון ד״ר וואל־טער גראס איז אויך צו זעהען, אז די אונצופרי־דענהייט בעציהט זיך נישט אויף די נאצי־פיהרער נאר אויך אויף דער אנטי־יודישער ראסען־נאזיצי־נעבונג. רעפערירענדיג וועגען דער „אונטערשייד־צונג פון נאצישער וויסענשאפט״ אין איינער פון די אודיטאריעס פון דער בערלינער אוניווערזיטעט, האט ד״ר וואלטער גראס (לייטער פון דעם ראסען־פאליטישען דעפארטאמענט פון דער נאצי־פארטיי) פאלעמיזירט מיט דער אלץ אפטערער קרימישער בעציהונג צו די ראסען־געזעצען: „דער גאנצער קריטיציזם — האט ערקלערט ד״ר גראס — שטאמט פון יודען און קאטאליקען, וועלכע שטרעבען צו שעדיגען און אפשוואכען דאס דייטשע פאלק״.

דער „וועסטדייטשער בעאבאכטער״ טיילט מיט, אז אויף דער קאנפערענץ פון די נאצי־פיה־רער אין דעם שלאס פאגעלזאנג האט יוליוס שטריי־כער געפאדערט אנצווענדען „פשוטערע מעטאדען״ אין דער אנטי־יודישער פראפאגאנדע. שטרייכער האט ווייטער פערלאנגט צו פראקלאמירען „פאלקס־קאמפאניעס״ וועגען דער יודען־פראגע דורך ארגא־ניזירען מאסען־פערזאמלונגען איבער גאנץ דייטש־לאנד. די יודען־פראגע דארף אויך „שטעהן אין צענטער״ פון דער שול־ארבייט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129-77.

Dr. med. **Trepman**
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12

דער גורל פון אפריל

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן (17

— דאס צימער שטייט, מן הסתם, די מעהרסטע צייט ליידיג.

— פארוואס? ערשט מיט צוויי וואכען צוריק איז דא ביי אונז געווען א גאסט!

— א מאן, צי א פרוי? — האט אלעקסאנדער א פרעג געטאן און מיט א שפילעוודיגען טאן צוגע־שטעבען:

— איך ווער שוין איבערזיכטיג!

— א, איהר מאכט שוין פון מיר חוזק, — האט זי קאקעטיש א זאג געטון — אויף אזא מאן ווי גוסטאוו שאכטנער דארף מען נישט זיין איי־פערזיכטיג.

— גוסטאוו שאכטנער?...

— יא! ער איז זעהר א מיאוס׳ער! דאנקען גאט, וואס ער איז אוועק פון אונז, אוועקגעפאהרען ערגעץ קיין פענסילוואניע. ער איז דא געשטאנען צוויי וואכען און מיר אפילו קיין סענט נישט אי־בערגעלאזען!

— א חזיר! וואו איז ער? וועל איך ארויפ־פאהרען אהין און איהם אנברעכען די ביינער! אין צימער שטייען צוויי בעטען, איז ער דא מן הסתם געווען מיט נאך עמיצען, און איהר האט געדארפט זיי ביידע בעדינען; און נאך צוויי וואכען ארבייט האט ער אייך נארנישט א בערגעלאזט! אט א חזיר!

— ער איז טאקע דא געווען איינער אליין! אבער ארבייט האב איך געהאט גענוג איהם אליין צו בעדינען.

— ווען אלעקסאנדער האט דאס דערהערט איז איהם געווארען א לאך אין הארצען. — הייסט עס, שאכטנער איז דא אליין! וואו איז מיין טאכטער? וואו איז מיין קינד? — יעצט ווייסט, צי מיינע פערד־דאכטען, אז ער האט זי פערקויפט צו ווייסע שקלאר־פינטהענדלער, זענען נישט ריכטיג!...

ער איז געווארען אזוי נערוועז און איז אריין אין אזא צושטאנד פון איבערעגונג, אז ס׳איז איהם אנגעקומען מיט די גרעסטע שוועריגקייטען זיך צו קאנטראלירען און בעהאלטען דאס, וואס ס׳האט זיך געטאן ביי איהם אויפן הארצען.

ער האט איינגעזעהען, אז מעהר וועט ער שוין ביי דער פרוי נישט קענען אויסגעפינען. האט ער פער־הריוט דאס געשפרעך אויף אנ׳אנדער טעמע, נאך אביסעל מיט איהר געשמועסט און ענדליך האבען זיי זיך געזעגענט ווי גוטע הארציגע פריינד.

ווען אלעקסאנדער איז ארויס אויף דער גאס, האט ער פרובירט צוזאמענצונעמען די געדאנקען, נאר ס׳איז איהם געווען אונמעגליך צו טראכטען. א שארפער ווייטאג האט איהם געשניטען אין הארצען. ער האט שוין איצט געוואוסט אויף זיכער, אז שאכט־נער איז דא אליין, וואו זיין טאכטער איז — האט ער נישט געוואוסט. די פאקטען, וואס ער האט אויס־געפונען, זענען פאר איהם געשטאנען קלאר און פיינ־לעך און צעריסען זיין הארץ אויף שטיקער.

— וואו איז מיין טאכטער?! וואו איז מיין טאכטער?! — האט איהם געבערענט אין מוח און די שרעקליכסטע פערדאכטען זענען איהם איינגע־פאלען.

ער האט איינגאנצען גענומען ציטערען פון נער־ווועזיטעט. אין קאפ האט איהם געשווינדעלט און די עיר אונטער איהם האט זיך געוואקעלט ווי די דעק פון א שיף.

ער האט זיך ארומגעקוקט און דערזעהן, אז ער איז אין צענטראל פארק. ער האט זיך צוגעזעצט אויף א באנק, און כדי זיך צו ראטעווען פון די שרעקליכע געדאנקען, האט ער זיי פרובירט טריי־בען פון זיך:

ער האט פרובירט נישט צו טראכטען. עס איז אבער געווען נוצלאז. די געדאנקען האבען ווי קראַ־טען געגריזשעט זיין צעווייטאגטע נשמה.

ער איז נאך לאנג געזעסען אין פארק, פערזונ־קען אין פינסטערע מחשבות. עס איז שוין געווארען גוט פינסטער. די נאכט איז א שרעקליך הייסע און שטיקענדע. פלוצים נעהמט בלאזען א שטארקער ווינט. די הייץ ברעכט זיך מיט א שטורעם. א שלאקס רעגען נעהמט גיסען און דונערן און בליצען פלאַ־קערן אויף אין הימעל.

אלעקסאנדער הויבט אויף זיינע אויגען צום צעשטורעמטען הימעל און זיינע ליפען שעפטשען א תפילה:

— א, גאט, היט אפ מיין קינד פון אלדאס בייז!

א דורכגעווייקטער פון רעגען, א נאסער, שלעפט ער זיך אהיים פון פארק נעהמט א טאקסע און פאהרט צו צו זיין האטעל.

ווען דער שארף פון זיין ווייטאג איז, מיט דער צייט, אביסעל נפגעטמפט געווארען, האט אלעק־סאנדער ווידער צוזאמענגענומען זיינע געדאנקען און גענומען טראכטען און אויסלייגען פלענער פאר זיין ווייטערדיגער ארבייט, אפצוזוכען שאכטנער.

ער האט זיך דערמאהנט, אז אנא האט איהם גע־זאגט, אז איהרע באלעבאטים פאהרען אוועק פון שטאט זונטאג פארטאג און וועלען ערשט צוריק־קומען מאנטאג אינדערפריה. א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט וועט קיינער אין הויז נישט זיין. אלעק־סאנדער האט דא בעשלאסען א גוטען געלעגענהייט.

אויב עס זאל איהם נאר געלונגען דורכצונישטערן דאס הויז און זעהן, צי עס איז דארט עפעס דא א שפור פון שאכטנער.

עס איז נאך געווען צוויי טעג צו זונטאג און די צוויי טעג זענען פאר איהם געווען ווי צוויי יאהר. זונטאג אינדערפריה איז ער, אנ׳אויסגעפוצטער אין עסיג און אין האניג געקומען צו אנען. זי האט אויך אויסגעזעהען זונטאג׳דיג: ארומגעוואשען, פשר קעמט און אנגעטאן אין שענסטען און בעסטען, וואס זי האט געהאט.

זי האט איהם זעהר שיין און ווארעם אויפגענו־מען און איהם איינגעלאדען צו פריהשטיק.

ביים טיש האבען זיי גערעדט וועגען פערשידע־נע זאכען, און אלעקסאנדער האט זיך אפגערופען:

— פון אלע זאכען, וואס איך האב געזעהען אין אייער הויז, איז מיר אמשטארקסטען געפעלען געוואָרען אייער ביבליאטעק. ס׳זענען דארט דא אזעל־כע אינטערעסאנטע ביכער.. א פאר פון זיי שטארב איך צו לייענען!

— עס איז מיינע באלעבאטים פרינציפ נישט ארויסצוגעבען ביכער פון הויז.

— א, איך וויל עס גארנישט, נאר ווען איהר ערלויבט מיר, וואלט איך דא אביסעל געלייענט.

— נאכהעם ווי מיר וועלען קומען פון קלויסטער

— דאן וועט שוין בלייבען ווייניג צייט. און דאן... וואלט... איך געוואלט מיט אייך.. פערברענ־גען!

אלעקסאנדער האט זיך בלומרשט געמאכט שעה־מעוודיג, וואס ער האט ארויסגעזאגט די לעצטע ווערטער. אבער האט זיך ארויסגעוויזען, אז איהר איי־טעליגענץ וועט פאלען אין זיינע אויגען, אויב זי וועט איהם נישט ערלויבען אזא ליטעראַרישען פער־גניגען און זי האט איינגעשטימט:

— גוט, איך וועל גיין אין קלויסטער צו גאטעס דינסט און איהר בלייבט דא און לייענט זיך אויף וויפיל אייער הארץ גלוסט!

(פארטזעצונג קומט)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

נישט מאַכען קיין שווערקייטען

ווי עס איז שוין בעקאַנט זענען לויט דער פּעראָרדנונג פון האַנדעלס־ און אינדוסטריע־מיניסטעריום דאָס וועש־בעהעריי און גאָרסעטען־מאַכער פאַך אָנערקענט געוואָרען אַלס האַנדווערק און די פאַכען מוזען בעזיצען האַנדווערקער־קאַרטען־

די פעראָרדנונג איז אַריין אין קראַפט דעם 30 יולי ה. י. די דאַטע גיט די האַנדווערקער פון די דאָזיגע פאַכען דאָס רעכט צו בעקומען די האַנדווערקער קאַרטען אויפ׳ן סמך פון עריואָרבענע רעכט צו פיהרען דאָס פאַך אָהן אונטערשיד ווי לאַנג ער איז אין דעם פאַך בעשעפטיגט. מען מוז נאר בעזיצען אַ פּאַטענט פאַר׳ן לויפענדען יאָהר וואָס איז אויסגעקויפט געוואָרען פאַר׳ן 30 יולי ה״י.

דאָס בעקומען אַ קאַרטע קומט אָבער ביים הייגטיגען טאָג פאַר די פאַכען נישט אַן אַזוי לייכט; די פּראָצעדור איז אַזעלכע: צוערשט מוז מען זיך ווענדען אין אינדוסטריע־אַמט ביי דער שטאָט־פערוואַלטונג וועגען אַ בעשייניגונג, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען אויפ׳ן סמך פון פאַטענט.

מיט דער בעשייניגונג דאַרף מען זיך שפּעטער ווענדען אין דער האַנדווערקער־קאַמער נאָך אַ צווייטער בעשייניגונג. ערשט אויף דער בעשייניגונג פון דער האַנדווערקער־קאַמער גיט דער אינדוסטריע אַמט אַרויס די האַנדווערקער־קאַרטען.

עטליכע יאָהר נאָכ׳ן פערעפענטליכען פון אינדוסטריע־געזעץ, ד.ה. נאָכ׳ן יאָהר 1927, האָט יעדער האַנדווערקער, וואָס האָט בעזיצט אַ פּאַטענט פאַר׳ן יאָהר 1927 אַרויסבעקומען אַ האַנדווערקער־קאַרטע אין אינדוסטריע־אַמט אויפ׳ן סמך פון אַרט. 198 פון אינדוסטריע־געזעץ, אָהן וועלכער עס איז בעשייניגונג.

עושט זיינט צוויי יאָהר, זינט דאָס אינדוסטריע־געזעץ איז באוועליזירט געוואָרען איז דער אַרט. 198 געענדערט געוואָרען אין׳ם זין אז דער אינדוסטריע אַמט גיט אַרויס האַנדווערקער־קאַרטען אויפ׳ן סמך פון אַ בעשייניגונג פון דער האַנדווערקער־קאַמער אז דער פּעטענט בעזיצט געהעריגע קוואַליפיקאַציעס אָדער ערוואָרבענע רעכט.

דער אַרט. 198 פון געזעץ איז אָבער געזאָגט געוואָרען פאַר די וואָס האָבען שוין לאַנג בעדאַרפט בעזיצען די קאַרטע און האָבען נישט געהאַט די נויטיגע דאָקומענטען, ווייל די, וואָס האָבען געהאַט אַ פּאַטענט פאַר׳ן יאָהר 1927, האָבען שוין די האַנדווערקער־קאַרטע אַרויסגענומען.

דאַגעגען לגבי די וועשבעהער און גאָרסעטען מאַכען קען מען דעם אַרט. פון געזעץ נישט אָנווענדען, פאַר זיי איז דאָך איצט דער טערמין אַרויסצונעהמען די קאַרטע און אַ פּאַטענט אַליין איז דאָך דער בעסטער בעוויז פון עריואָרבענע רעכט.

די פאַכען דאַרפען בעקומען די קאַרטע דירעקט אין אינדוסטריע – אַמט אָהן וועלכער בעשייניגונג בלויז אויפ׳ן סמך פון צוגעשטעלטען פּאַטענט.

עס האַנדעלט זיך נישט בלויז וועגען די פאָרמאַליטעטען, וואָס זענען אגב איבעריגע, ווייל קוים גיט דער אינדוסטריע־אַמט אַרויס די בעשייניגונג, אַז דער פּעטענט בעזיצט ערוואָרבענע רעכט אויפ׳ן סמך פון פּאַטענט, האָט דער אַמט אַ גענינעגענדען בעוויז, אַז דעם בעטרעפענדען קומט אַ האַנדווערקער־קאַרטע.

עס האַנדעלט זיך אָבער אין מאַטעריעלע טעמים; די בעשייניגונג אין אינדוסטריע־אַמט קאָסט ביז 8 זל. אין דער האַנדווערקער־קאַמער 10 זל. אַזוי, אַז דער בלויזער אָנהויב נאָך איידער די קאַרטע איז בעשטעטיגט, בעטרעפט שוין דער אָפּצאָהל ביז 20 זל. (די האַנדווערקער־קאַרטע קאָסט בעזונדער). אויסערדעם פערנעמט דאָס דעם האַנדווערקער דאָפּעלט צייט, דאָס לויפען און אויסוואַרטען אין צוויי אינסטיטוציעס.

די איבעריגע פאָרמאַליטעטען און אויסגאַבען וואָס זענען ספּעציעל שווער פאַר די אָרימע פאַכען, וועט זיכער ברענגען דערצו, אַז די האַנדווערקער זעלען נישט אַרויסנעהמען צו דער צייט די האַנדווערקער־קאַרטען, און שפּעטער, ווען מען וועט אָנהויבען צוצומאַכען די וואַרשטאַטען, וועט זיך ערשט מאַכען אַ ן אַלאַרם, אַזוי ווי עס איז געווען דער פאַל ביי אַנדערע פאַכען.

די האַנדווערקער־פאָרשטעהער מוזען זיך שוין בעצייטענס פערנעהמען מיט דעם ענין און נישט וואַרטען ביז די שטריק וועט שוין ליגען דעם האַנדווערקער אויפ׳ן האַלז, עס מוז שוין פאָרגענומען ווערען אן אינטערווענץ ביי דער געהעריגער מאַכט.

עס מוזען אויך שוין איצט געשאַפען ווערען די געהעריגע פאָנדען אויף צו דעקען אין אַ גאַנץ סך פאַלען די אויסגאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט׳ן אַרויסנעהמען די קאַרטע, ווייל דאָס וואָס מיר זעהען, אַז זייט פינף חדשים, ווי דאָס געזעץ איז אַריין אין קראַפט, האָט נאָך אפילו אַ גאַנץ קליינער טייל נישט אַרויסגענומען די האַנדווערקער קאַרטען, איז דאָס אויך צוליב דעם, וואָס אַ גרויסער טייל קען זיך נישט ערלויבען אויף אַן אויסגאַבע פון עטליכע דרייסיג זל.

די אַקציע מוז שוין פאַרגענומען ווערען, ווייל ביי די פאַכען וועט דאָס נישט־בעזיצען די האַנדווערקער־קאַרטע נישט לאַנג טאָלערירט ווערען. מיר זענען זיכער, אַז בקרוב וועט דער אינדוסטריע־אַמט און די האַנדווערקער־קאַמער אָנהויבען דורכצופיהרען קאָנטראָלעס, און דעמאָלט וועט זיך אָנהויבען אַ סדרה שטראָפען און פערמאַכען די נישט לעגאַליזירטע וואַרשטאַטען.

י. רעדלוס

שטאָט־פערוואַלטונג פעראָרדענט אָפּצוּ־ רוימען די בוידען פון גרינעם מאַרק

וועלכע זענען ערשט נישט לאַנג אויפגעשטעלט געוואָרען לויט׳ן בעפעהל פון מאַגיסטראַ[ט]

מיט 2 יאָהר צוריק האָט די שטאָט־פערוואַלטונג אויפגעפאָדערט א טייל פון די הענדלער, וואָס האַנדלען אויפ׳ן גרינעם מאַרק, אויפצושטעלען בוידעלעך, וואָס די קליינהענדלער האָבען געמוזט נאָכקומען נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס דאָס איז געווען פערבונדען מיט אַן אויסגאַבע פון 300 זל.

פיל פון די אָרימע טאָרג־שטייער צאָהלען נאָך ראַטעס, אויף דעם געלד, וואָס זיי האָבען זיך געבאָרגט צו דעם צוועק.

לעצטענס האָט דיזעלבע שטאָט־פערוואַלטונג אויפגעפאָדערט אָפּצורוימען די בוידען. צווישען די הענדלער פון גרינעם מאַרק איז ענטשטאַנען אַ שטאַרקע פערביטערונג. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון צענטראַלען קליינהענדלער־פערבאַנד, פּאַמאַרסקאַ 15, זיך געוואַנדען צום פּרעזידיום פון דער שטאָט־פערוואַלטונג. די דעלעגאַציע איז אויפגענומען געוואָרען דורך דעם וויצע־פּרעזידענט קאָזלאָווסקי, וועלכען די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז ס׳זענען נישטאָ פאַראַן קיין סיבות אָפּצורוימען די בוידלעך, נישט צוליב היגיענ׳שע טעמים, ווייל אַ בויד איז לייכטער צו האַלטען ריין ווי א סטראַגאַן, נישט קיין געזונד־הייטס־טעמים, ווייל אַ בויד דערלויבט דעם הענדלער אויסצומיידען רעגען, שניי, זון א.אַז.וו. נישט קיין מאָראַלישע טעמים, ווייל מ׳קען נישט דעם אָרימסטען הענדלער מאַכען קיין עקספּעריאָביעקט און אויב ביים סטראַגאַן־סיסטעם מוז [...] דען טאָג די פּאָליציי איבטערווענירען, צוליב [...] וואָס אייגער פערכאַפּט דעם צווייטענס אָרט, [...] ביי בוידען דאָס לעצטע איינגאַנצען אויסגע[...]

דער וו. פּרעזידענט האָט זיך מיט דעם [...] שטאַרק פעראינטערעסירט און צוגעזאָגט [...] צו ערלעדיגען, לויט׳ן פערלאַנג פון דער [...] גאַציע.

וואָס האָט געענטפערט דער צענטר. קליינהענדלער־פערבאַנ[ד]

אויף דער אַנקעטע וועגען גאַסען־ און הויזירער־האַנדעל

ווי מיר האָבען שוין איבערגעגעבען, האָט ס׳ פינאַנץ־מיניסטעריום פונאנדערגעשיקט אַן אַנקעטע וועגען גאַסען־ און הויזירער־האַנדעל. די אַנקעטע איז אַרויסגעשוואומען אַלס קאָנסעקווענץ פון די ספּעציעלע מעמאָריאַלען פון די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס, בפרט קריסטליכע. די פראַגע איז פון אַ ריין־עקאָנאָמישער געוואָרען אַ נאַציאָנאַלע, ווייל מ׳זועט טרעפען באַר דעם יודישען הענדלער. דעריבער האָט דער ענטפער פון די יודישע פעראיינען געדאַרפט זיין אַן אויסגעראַבנטער, מיר ווייסען נאָך נישט, ווי ס׳האָבען געענטפערט אַלע לאַנדער יודישע פעראיינען, אייבער, דער צענטראַלער קליינהענדלער־פערבאַנד, פּאַמאַרסקאַ 15, האָט אונז צוגעשיקט דעם ענטפער, וועלכען מיר גיבען איבער.

מיט׳ן גאַסען־ און הויזירער־האַנדעל פערנעמט זיך אַ דער טשאַטישער אַ דער דאָרפישער עלעמענט, הויפּטזעכליך דער שטאַטישער.

די סיבה פון וואוקס פון פון־ואַנען, וואָס פערבעהמען זיך מיט׳ן אויבען־דערמאָהנטען האַנדעל, איז אויסשליסליך אַרבייטסלאָזיגקייט.

דער הויזירער און גאַסען־האַנדעל אונטערברעכט אין אַ גאַנץ שוואַכער מאָס די יוירטשאַפטליכע עקזיסטענץ פונ׳ם בעזעסענעם האַנדעל און צו דער פּויפעריזאַציע פון בעזעסענעם האַנדעל האָבען ״ קיין שום שייכות נישט.

די אונעהרליכע קאָנקורענץ צווישען הויזירער גאַסען־האַנדעל און דעם בעזעסענעם האַנדעל איז וועניגער שעדליך ווי צווישען סוחרים אַליין.

דער גרעסטער טייל הויזירער און גאַסען־הענדלער ערפילען גוט זייערע שטייער־פליכטען און זענען נישט ווייניגער ערליך ווי דער בעזעסענער הענדלער.

צוזאַמען מיט׳ן פערקלענערן זיך פון אַרבייטסלאָזיגקייט און פערבעסערן זיך פון אַלגעמיינעם עקאָנאָמישען מצב פון לאַנד, וועט דער גאַסען־[...] אין הויזירער־האַנדעל פאַלען.

דער גאַסען־האַנדעל איז נישט בלויז [...] שייבונג פון פוילישען לעבען, אומעגע[...] לאַנד, איז ער נישט ווייניגער פערשפּרייט, [...] אַרט האַנדעל האָט ערפילט און ערפילט נאָ[...] גרויסע ווירטשאַפטליכע אויפגאַבע: פערגרעסערט איבערליכע קאָנסומציע פון לאַנד. דער גאַסען־[...] לער, מיט אַ מינימאַלען פערדינסט, ביליגע [...] און מינדליכער רעקלאַמע, דערשלאַגט זיך צו [...] ברייטע מאַסען פון קאָנסומענט. דער קאַלקולאַ[ציע] סיסטעם, וועלכער באַזירט אויף אַ מינימאַל[ען] פערדינסט, ווערט אַ סיסטעם פון די גרויסע וואַר[ען] הייזער אין אַמעריקא און אייראָפּאַ. די [...] ר׳הרט אַ דירעקט דאָס אַרבייטסלאָזיגקייט און [...] אַ געמיינער רוה אַ איבערליכער אָרדנונג אין לא[נד] מוז מען זיך רעכענען דערמיט, אַז דער הויזיר[ער] און גאַסען־האַנדעל פערלייכטערט דעם ענין [...] בייטסלאָזיגקייט.

געשאַפען אַ כאַלופּניקעס אָפּטיילונג ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד

וואַרשא (יט״א). די טעג איז אין צענטראַלען יודישען האַנדווערקער – פערבאַנד אין פּוילען, ר׳טער׳ן פאַרזיץ פון פּרעזעס אַדוו. י. ווייצמאַן, פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ, וועלכע איז געווען גערופען, כדי צו רעאַליזירען דאָס שאַפען אַ אַלפּוילישע כאַלופּניקעס – אָפּטייל בג ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פּוילען.

אין דער קאָנפערענץ, האָבען זיך אויסער די עקזעקוטיוו – מיטגלידער פון פערבאַנד, בעטייליגט כאַלופּניקעס־פאָרשטעהער פון די גרעסטע צענטרען אַ פּוילען, אין וועלכע עס איז ענטוויקעלט די היים־אינדוסטריע.

אין זיין איבהאַלטסרייכען רעפעראַט האָט פּרעזעס, אַדוו. י. ווייצמאַן, אַנווייזענדיג אויף דער אונגעהייערער וויכטיגקייט פון דעם כאַלופּניקעס־פּראָבלעם פאַר׳ן גאַנצען ווירטשאַפטליכען לעבען אין פּוילען, אַנגעצייכענט די הויפּט – אויפגאַבען, וועלכע עס האָט צו ערפילען די אַלפּוילישע כאַלופּניקעס – אָפּטיילונג ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פּוילען.

צווישען אַנדערע וועט די ניי געשאַפענע צענטראַלע כאַלופּניקעס – אָפּטייל בג דאַרפען: 1) אויספאָרשען און פעסטשטעלען אין וועלכע ערטער אין לאַנד איז ענטוויקעלט די כאַלופּניקעריי, און אין וועלכע פאַכען; 2) זאַמלען גענויען סטאַטיסטישען מאַטעריאַל בנוגע די פּרייזען, וועלכע די כאַלופּניקעס בעקומען פאַר זייער אַרבייט, אין פער שידענע ערטער פון לאַנד; 3) גריגדען כאַלופּניקעס־סעקציעס ביי די אָרטיגע האַנדווערקער־פעראיינען דאָרט, וואו עס זענען נישט געווען קיין בעזונדערע כאַלופּניקעס – אָרגאַניזאַציעס, 4) פעראייגהייטליכען אַן׳אַלגעמיינע ליניע פון די כאַלופּניקעס בנוגע דער שטעלונג צו דער רעכטליכען מצב פון כאַלופּניקעריי: א) קראַנקען־קאַסע, ב) אינדוסטריע־געזעץ, ג) שטייער־פראַגען, ד) אַרבייטס־אינספּעקטאָר, ה) אַרבייטס־געריכטען.

דער רעפערענט האָט אונטערגעשטראָכען, אַז עס מוז געשאַפען ווערען אַ טריבונע, פון וועלכער עס זאָל געהערט ווערען די שטים פון דער גרויסער מאַסע כאַלופּניקעס, וועמענס טראַגישער מצב איז נאָך ביים הייגטיגען טאָג גאַנץ ווייניג בעקאַנט די ענטשפּרעכענדע מאַכט־אָרגאַנען.

נאָך דער דיסקוסיע, אין וועלכער די אָנוועזענדע כאַלופּניקעס־פאָרשטעהער האָבען מיט ציפערן געשילדערט די גרויסע נויט, וואָס עס הערשט צווישען די ברייטע כאַלופּניקעס־מאַסען, איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַן׳אַלפּוילישע כאַלופּניקעס־אָפּטיילונג ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פּוילען. עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגער קאָמי־[...]טעט פון די פאָלגענדע פּערזאָנען: רייזנער – פּרעזעס, פעלדמאַן — וויצע־פּרעזעס, מעער — סקאַרבניק, מגר. פּרץ — סעקרעטאַר, טישלער, י. דעמבאָ[...] י. גאָלדבערג (וואַרשא), אַדוו. מאַלביק, ד. יוּזעפ[...] וויטש, בראָנכי, ראַדאָשיצקי, בענקעל, גאָלדקראָ[...] (לאָדז), מעלביצקי, נ. לעוו (ביאַליסטאָק), גאָל[...] שטיין (בענדין) א. אַנד.

דער דאָזיגער קאָמיטעט האָט די אויפגאַבע צופיהרען מיט דער אַרבייט ביז דעם אַלגעמיינ[ען] כאַלופּניקעס־צוזאַמענפאָהר, וועלכער זאָל פאָרק[ומען] מצן אין דריי חדשים אַרום.

עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו ווע[נדען] די זיך צום „צעקאַבע“ וועגען ערטיילען אַ גע[...] געלד־סומע פאַר דער כאַלופּניקעס – אָפּטיילונג וועלכע איז נויטיג, כדי אדורכצופיהרען די אָ[...] טערגענומענער אַרבייט.

דריטער קאָנקורס א. נ. „גוטע[ר] עקספּאָרט“

אויסצופאָרשען די ווירקונג פון טראַנס־פּאָרט אויף סחורות און פּראַקטיש־קייט פון פערפּאַקונג

די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער טיילט מיט, [...] דער מלוכה׳שער עקספּאָרט־אינסטיטוט איז צוגע־טרעטען צו דער אָרגאַניזאַציע פון דריטען קאָנקורס א. נ. „גוטער עקספּאָרט“.

דער גרונד־ציל פון קאָנקורס איז אויסצופאָר־שען די ווירקונג פון לאַנג־דויערענדען טראַנס־פּאָרט, וועלכער קומט פאָר ביי נישט גינסטיגע בעדינגונגען אויף דער קוואַליטעט פון דער סחורה און אויף דער פּאַקונג.

דער אָרגאַניזירטער קאָנקורס דורכ׳ן מלוכה׳שען עקספּאָרט אינסטיטוט גיט די מעגליכקייט דער פּער־אינטערעסירטער פירמע אומזיסט פעסטצושטעלען:

1) וואָס פאַרא ענדערונגען אין דער קוואַליטעט פון דער סחורה איז פאָרגעקומען אונטער דער ווירקונג פון טראַנספּאָרט.

2) צי איז דער אופן פון פערפּאַקונג, וועלכער ווערט אָנגעווענדעט ביז איצט, אַ ראַציאָנעלער.

3) א מאַכאַנישע אָפּשאַצונג פון דער סחורה־קוואַליטעט און איהר פערפּאַקונג דורך אַ תמטע[...]לער זאַכקענער־קאָמיסיע.

דער קאָנקורס צילט צו פערגרעסערן די פּראַקטיק פון לאַנדעס־פּראָדוצענטען אויפ׳ן געביט פון צופּאַסען די סחורות צו די בעדערפנישען פון טראַנספּאָרט און נישט דאָס אָנבינדען קיין האַנדעלס־קאָנטאַקט מיט אויסלאַנד.

די בעדינגונגען פון אָנטיילנעהמען אין קאָנקורס קען מען זיך דערוויסען אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמי[ער].

פאָלקס־פערזאַמלונגען וועגען דער אַקציע אויפצוגעבען די רוחות פאַר האַנדווערקער און לערן־יונגען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרויסער אַקציע פונ׳ם פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די עניינים פון יודישער מלאכה, וואָס האָט דעם ציל צו בעוועגען אַלע יודישע האַנדווערקער און לערן־יונגלעך אויס צונוצען דעם לעצטען טערמין פון 31 דעצעמבער ד. י. אויף צו שליסען אָפּמאַכען, וועלען אָרגאַניזירט אין די נאָהענטסטע טעג א רייה פאָלקס־פערזאַמלונגען, אין וועלכע עס וועלען זיך אויך בעטייליגען פאָרשטעהער פון הויפּט־קאָמיטעט אין וואַרשע, ווע[...]רען אָרגאַניזירט דורך די אָרטיגע קאָמיטעטען פאַר די עניינים פון יודישער מלאכה ווי אויך דורך די האַנדווערקער – פעראיינען.

די ערשטע פאָלקס – פערזאַמלונגען וועלען פאָרקומען אין: לובלין, קאָוועל לוצק שעדלעץ, מעזריטש, גער, פּלאָנסק, סקערניעוויץ, זשיראַרדאָוו, לאָוויטש, מאַקאָוו, פּולטוסק, ציעכאָנאָוו א.אַ. אין די אַלע שטעט זענען שוין געמאַכט געוואָרען די נויטיגע הכנות צו די פאָלקס – פערזאַמלונגען, אויף וועלכע עס וועט אַלזייטיג אויפגעקלערט ווערען דער ציל און די פּראַקטישע מעטאָדען פון דער אַקציע, וואָס האָט אַזא גרויסע בעדייטונג פאַר דער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה אין לאַנד.

אויך אין וואַרשא ווערען אין די בעזונדערע צעכען איינגעאָרדענט פערזאַמלונגען פאַר יודישע עלטערן, האַנדווערקער און לערן־יונגלעך.

רוטיניזירטע
ביכהאַלטערס
(בעדייטענדע פאַכמענישע ערשטקלאַסיגע קרעפטען מיט העכערער האַנדעלס־בילדונג)
מיט פיליעהריגער פּראַקטיק, מיט דער קענטניש פון סקאַרבאָווע שטייער־געזעצען, נעהמען אָן צו פיהרען
האַנדעלס־ביכער
גינסטיגע בעדינגונגען. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען. פולע פאַראַנטוואָרטליכקייט און אָנערקענונגס־גאַראַנטיע.
אינפאָרמאַציעס: טעל. 28־229 אָדער
אין כוחרים־פערבאַנד פּאַמאַרסקאַ 15 פון 6—9 אָוועבד.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

מיטוואָך, 24 נאָוועמבער
י"א כסלו תרצ"ז

זון-אונטערגאַנג 3.28
זון-אויפגאַנג 7.45

מען דאַרף זיך נישט אײַלען
צו דער היינטיגער זיצונג פון קהלה-ראַט

דער פּראָצעס פון קהלה-ראַט האָט אויף היינט אין אָוונט צונויפגערופן אַ זיצונג פון ראַט. אויף דער טאָג-אָרדנונג געפינט זיך נאָר איין פונקט און נעמליך: דער אינצידענט, וועלכער איז פאָרגעקומען צווישן פּרעזעס מינצבערג און אַדוו. ווייצמאַן אויף דער זיצונג פון ראַט דעם 15-טען נאָוועמבער.

אונז איז בעקאַנט, אַז אויף דער זיצונג פון ראַט דאַרף אָנגענומען ווערן אַ רעזאָלוציע, וועלכע שטעמפּעלט די האַנדלונג פון אַדוו. ווייצמאַן אַלס רכילות אַזוי ווי דאָס חאָט געטון די קהלה-פערוואַלטונג.

דאָס איז אָבער בשום אופן נישט דער וועג, אויף וועלכען דער דאָזיגער אינצידענט, וואָס האָט בעקומען אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג, זאָל ליקווידירט ווערען. אויף דעם אופן וועט ער קיינמאָל נישט אויפגעקלערט ווערען און די יודישע בעפעלקערונג, וועלכע איז זעהר שטאַרק פעראינטערעסירט אין דער געזעלשאַפטליכער זייט פון דעם ענין, וועט קיינמאָל נישט קאָנען דערגעהן וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך דאָ.

דער אינצידענט פון 15-טען נאָוועמבער טיילט זיך אין צוויי טיילען: דער ערשטער טייל איז דער, אין וועלכען ס'זענען געוואָרפען געוואָרען בעשולדיגונגען וועגען דעם, אַז די וואַהלען צו דער קהלה אין יאָהר 1932 זענען געפעלשט געוואָרען און אויך דאָס, אַז „מ'וואָלט געקענט אויך רעדען וועגען מיסברויכען און נישט-אַנשטענדיגע זאַכען", דער צווייטער טייל זענען די פּערזענליכע בעליידיגונגען, וועלכע זענען געפאַלען אויף דער בעריהמטער זיצונג.

וואָס שייך דעם צווייטען טייל — די פּערזענליכע בעליידיגונגען, איז עס אַן ענין צווישען צוויי פּערזאָנען, וועלכע קענען רעאַגירען אויף פאַראַ אַן אופן זיי געפינען נאָר דאָס פאַר נויטיג. אַנדערש איז מיט דעם געזעלשאַפטליכען טייל פון דער גאַנצער פראַגע, צי ס'זענען פאָרגעקומען פעלשונגען בעת די וואַהלען צום קהלה ראַט אין יאָהר 1932 און צי ס'איז פאַרהאַן אַן אופן צו רעדען וועגען מיסברויכען און נישט אַנשטענדיגע זאַכען. איז נישט קיין פּערזענליכע פראַגע, דאָס געהט שוין אַרויס פון די ענגע ראַהמען און ווערט אַ דורכאויס געזעלשאַפטליכער ענין.

באַלד אויף צומאָרגענס נאָך דער זיצונג האָבען מיר געשריבען, אַז מיר פערלאַנגען קודם כל קלאָרקייט, דאָ קען גאָרנישט בעהאַלטען ווערען און גאָרנישט דערזאָגט ווערען. מיר האָבען שוין דעמאָלס אָנגעוויזען, אַז דער בעסטער אויסוועג פון דער געשאַפענער לאַגע וואָלט געווען אַ געזעלשאַפטליך געריכט, וואו אַלץ וואָלט געקענט קומען צום אויסדרוק.

פון דער פאָלעמיק, וועלכע האָט זיך שפּעטער אַנטוויקעלט, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין צד האָט פאָרגעלעגט אַזאַ געזעלשאַפטליך געריכט און מיט רעכט, ווייל אַדוו. ווייצמאַן קען זיך דאָך נישט, לויט זיין מיינונג, פערלאָזען אויפן קהלה-ראַט, וועלכער האָט אַן-אויסגעשפּראָכענע מעהרהייט פון דער ריכטונג, וועלכע איז דורך אַדוו. ווייצמאַן בעשולדיגט געוואָרען.

ס'האָט זיך באַלד געאיילט דער ראַבינאַט, וועלכער האָט אין זיין אַנאָנס בענוצט אַזעלכע ווערטער, וועלכע וואָלטען בשום אופן נישט אַדורכגעלאָזען געוואָרען דורך אונזער אַדמיניסטראַציע - לייטונג, ווען ער וואָלט נישט געווען אַריינגעגעבען געוואָרען שפּעט ביינאַכט.

ס'האָט זיך געאיילט די קהלה-פערוואַלטונג מיט אָננעהמען אַ שאַרפע רעזאָלוציע נישט אויס הערענדיג די צדדים און איצט וויל דאָס טון דער קהלה-ראַט אויף דער היינטיגער זיצונג.

מיר האַלטען, אַז דער קהלה-ראַט טאָר נישט איבערחזר'ן דעם דאָזיגען פעהלער. דער ענין דאַרף איבערגעגעבען ווערען אַ געזעלשאַפטליכען געריכט, וועגען צוזאַמענשטעל קען מען אַדורכקומען. ערשט דעמאָלט ווען אַזאַ געריכט וועט אַרויסטראָגען די דעציזיע וועט קומען די צייט פאַר'ן קהלה-ראַט אָפּצושאַצען דעם ענין. אויף דער היינטיגער זיצונג איז עס נאָך פריהצייטיג.

צוויי פרויען פאָדערן די ירושה
פון דערהרגעטען דירעקטאָר וואַנסאָוויטש
נעכטיגער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(א) עטליכע טעג נאָך דער ערמאָרדונג פון דירעקטאָר פון דער „אובעזפּיעטשאַלניע" אין לאָדז מיכאַל וואַנסאָוויטש, האָבען מיר זיבערגעגעבען, אַז וואַנסאָוויטש האָט געהאַט 2 לעגאַלע פרויען, ווייל אויסער דער ערשטער אָפיציעלער פרוי, אַדעלאַ מיט וועלכער ער האָט חתונה-געהאַט אין יאָהר 1914 אין קראָקא, האָט אויך אַנגעמעלדען איהרע פּרעטענזיעס אויף דער ירושה אַ צווייטע פרוי יאָזעפאַ, מיט וועלכער וואַנסאָוויטש האָט אין יאָהר 1934 חתונה-געהאַט אין ווילנאַ.

דאָס בעווייזען זיך פון דער צווייטער פרוי איז געווען אַ רעוואָלוציע נישט נאָר פאַר דער עפענטליכקייט נאָר אויך פאַר דער ערשטער פרוי, מיט וועלכער וואַנסאָוויטש האָט 22 יאָהר געלעבט בשלום און געהאַט מיט איהר 2 קינדער.

די נאָהענטערע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז וואַנסאָוויטש איז הינטערן וויסען פון זיין ערשטע פרוי, איבערגעגאַנגען אין ווילנאַ אויפ'ן קאַלוויניסטישען גלויבען און חתונה געהאַט מיט דער צווייטער פרוי.

נאָכ'ן טויט פון וואַנסאָוויטש'ן האָט מען געעפענט דעם טעסטאַמענט און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז וואַנסאָוויטש האָט די גאַנצע ירושה אָפּגעשריבען אויף זיין ערשטער פרוי און די קינדער און גאָרנישט דערמאָהנט וועגען זיין צווייטער פרוי.

די ערשטע פרוי איז אַרויסגעטרעטען אין געריכט, אַז מ'זאָל זי מיט די קינדער אָנערקענען פאַר די איינציגע יורשים, אויך צו דעם געלד וואָס איז וואַנסאָוויטשען בעקומען אין דער קראַנקען קאַסע, אין אַ סומע פון 12 טויזענד זל.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער דאָזיגער פּראָצעס אין דער ציוויל-אָפּטיילונג פון קרייז-געריכט, דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ דעציזיע צו ס'איז בכלל קאָמפּעטענט צו משפטן אין דער דאָזיגער פראַגע.

אַדוו. קאָוואַלסקי פערטיידיגט זיינע חברים
וועלכע זענען געווען אָנגעקלאָגט אין טראָגען פּאַרטייאישע מונדירען

(ז) דעם 28 אויגוסט ה. י. איז פאָרגעקומען די לויה פון גלח וויזשיקאָווסקי. צוליב דעם וואָס אין דער לויה האָבען אָנטיילגענומען מיטגלידער פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע אין די מונדירען, האָט די פּאָליציי זיי פערהאַלטען ווען זיי זענען צוריקגעגאַנגען פון דער לויה.

אַזוי זענען פערהאַלטען געוואָרען: טאָמאַש קלאַשינסקי, פראַנטשישעק שומיצקי, וולאַדיסלאַוו פיליפּאָוויטש, ראָמאַן טשאַדאָווסקי, וואַצלאַוו בלוטניק און טאַדעאוש קאַשיצקי.

די שטאָטישע סטאַראָסטווע האָט זיי פערמשפּט פאַר טראָגען מונדירען צו 20 ביז 50 זלאָטעס שטראָף.

די פערמשפּטע האָבען אַפּעלירט צום שטאָטישען געריכט, די בעשולדיגטע האָט פערטיידיגט אַדוואָקאַט קאָוואַלסקי, וועלכער האָט געפּרובט צו געבען צו פערשטעהן, אַז דאָס זענען נישט געווען קיין פּאַרטיי-מונדירען נאָר ספּאָרט-אָנצוגען. דערביי האָט ער געזאָגט, אַז אויב דאָס וואָלטען געווען פּאַרטיי-מונדירען וואָלט ער אַליין אַלס פּרעזעס פון דער אָרגאַניזאַציע געטראָגען אַזאַ מונדיר.

דאָס געריכט האָט אַלע אָנגעקלאָגטע פערמשפּט אויף פינף זלאָטיס שטראָף יעדען, די מונדירען זענען קאָנפיסקירט געוואָרען.

דערהרג'עט און אוועקגעוואָרפען דעם טויטען קערפּער
פּראָצעס אין לאָדזשער קרייז-געריכט

(א) דעם 5. סעפּטעמבער האָט מען הינטער פּאַביאַניץ געפינען אין גרובען דעם טויטען קערפּער פון סטאַניסלאַוו אַשעק, אַן איינוואוינער פון דאָרף קודראָוויץ.

לויט אַלע סמנים האָט מען געקענט פעסטשטעלען, אַז דער טויטער קערפּער איז ערמאָרדעט געוואָרען. די שפּורען האָבען געפיהרט צו דער לאַנדווירטשאַפט פון אַשעקס שוויגער טאָמאַש טשעשטשאַק. דעריבער איז די אויספאָרשונג געפיהרט געוואָרען אין דער דאָזיגער ריכטונג, וואָס האָט זיך שפּעטער בעשטעטיגט.

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אַשעק האָט חתונה געהאַט מיט טשעשטשאַקס טאָכטער און האָט געהאַט אַ קינד פון 5 וואָכען. אַשעק האָט נישט געאַרבייט, געווען אַ שיכור, געשפּילט אין קאָרטען און בכלל געווען אַן אַוואַנטוריסט.

דעם 4. סעפּטעמבער איז אַשעק געקומען אַהיים אַ שיכורער, אָנגעהויבען צו שלאָגען זיין פרוי, אַזוי אַז זי האָט געמוזט אַנטלויפען אין דער וואָהנונג פון איהר פאָטער. אַשעק איז נאָכגעלאָפען צו זיין שוויגער פאָטער טשעשטשאַק און פערלאַנגט, אַז מען זאָל איהם צוריקגעבען דאָס קינד, די פרוי האָט נישט געוואָלט און דעמאָלט האָט אַשעק זיך געוואָרפען שלאָגען מיט אַן אייזען. ס'איז ענטשטאַנען אַ געשלעג צווישען אַשעק פון איין זייט און טשעשטשאַק מיט אַ שכן האַנטשקע פון דער צווייטער זייט, דאָס געשלעג איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז אַשעק איז דערביי דערהרג'עט געוואָרען.

טשעשטשאַק און האַנטשקע האָבען דאַן גענומען דעם טויטען קערפּער און אוועקגעפיהרט הינטער'ן דאָרף.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון 58-יעהריגען טאָמאַש טשעשטשאַק, דעם 22-יעהריגען וולאַדיסלאַוו טשעשטשאַק און דעם 56-יעהריגען וואַצלאַוו האַנטשקע, וולאַדיסלאַוו טשעשטשאַק האָט בעקומען 3 יאָהר טורמע, טאָמאַש טשעשטשאַק און וואַצלאַוו האַנטשקע צו 1 יאָהר טורמע.

שווערע אויטאָבוס-קאַטאַסטראָפע; 1 פּערזאָן שווער פערוואונדעט

(א) אויפ'ן וועג פון פּיעטריקאָוו קיין טושין איז פאָרגעקומען אַ שווערע אויטאָבוס-קאַטאַסטראָפע. אויף דעם דאָזיגען וועג איז געפאָהרען אַן אויטאָבוס, וועלכער איז געפיהרט געוואָרען דורכ'ן שאָפער בנימין טראַצקי, נעבען קרושאָוו איז דער אויטאָבוס אָנגעפאָהרען אויף מאַריאַנאַ אין ראָקדראַביק, וועלכע זענען אַריבערגעגאַנגען דעם וועג.

דראַביק איז זעהר שווער פערוואונדעט געוואָרען און מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין לאָדזשער שפּיטאָל.

פּאָבאָר 1916

(א) אין דער צייט ביזן 30. ד. ח. דאַרפען זיך מעלדען צו איבער - רעגיסטראַציע אין דער מיליטער אָפּטיילונג ביי דער שטאָטפערוואַלטונג (פּעטריקאַווער 165) די יונגעלייט פון יאָהרגאַנג 1916 — פון אַלע קאָמיסאַריאַטען — וועלכע האָבען זיך נישט צוגעשטעלט צום בעשטימטען טערמין, מחמת בעטריבדעטע סיבות.

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

דעם 28 ד. ח. אַמטירט אויף פּיעטריק. 165 אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע, צו וועלכע ס'דאַרפען זיך סטעלען אַלע די, וועלכע וואוינען אין 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַטען, האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט און בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער סטאַראָסטווע.

געעפענט אַן אומזיסטע קוך

(א) נעכטען איז געעפענט געוואָרען אַן אומזיסטע קוך פאַר'ן 11. קאָמיסאַריאַט. די קוך האָט זיך געעפענט אין לאָקאַל פון די פייערלעשער אויף נאַפּיורקאָווסקיעגאָ.

צו דער ערעפנונג זענען געקומען דער נאַטשעלניק פון דער זיכערהייטס-אָפּטיילונג ביי דער וואָיעוואָדזמווע ד"ר ווראַנאַ, סטאַראָסטע ד"ר מאָסקאָווסקי, וויצע-פּרעזידענט פּאַנטשעק, נאַטש. וויסלאָווסקי און אַנדערע.

די קוך וועט אַרויסגעבען 450 מיטאָגען אַ טאָג.

לערן-יונגלעך מוזען פערזיכערט ווערען אין דער קראַנקען-קאַסע

(א) די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט בעקומען קלאָר פון דער צענטראַלער מאַכט וועלכע קלערט אויף די פליכט צו פערזיכערען לערן-יונגלעך און יונגלעך אין אינדוסטריע-אַנשטאַלטען.

לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג מוזען אַלע לערן-יונגלעך פערזיכערט ווערען אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע" אויפ'ן פאַל פון קראַנקהייט, דאַגעגען דאַרפען זיי נישט פערזיכערט ווערען אויף עמעריטור.

הנחה-אָפּצאָהלען פאַר אויסלענדישע פּעסער
ביי קאָלעקטיווע אויספלוגען

(א) די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט בעקומען אינסטרוקציעס, וועלכע קלערען אויף די פראַגע פון איינגעפיהרען הנחה-אָפּצאָהלען פון 25 זל. ביים אויסשטעלען אויסלענדישע פּעסער פאַר אָנטיילנעהמער אין קאָלעקטיווע אויספלוגען. דער 25 זלאָטעדיגער אָפּצאָהל ווערט אָנגעווענדעט פאַר יעדען אַ טיילנעהמער פון אויספלוג.

אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), מ. סטאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), א. מאַרקאָווסקי זאַוואַדזקאַ 45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ס. תּאָמפּורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" ציגעלניאַ 7 טעל. 112-25
ווייעס! צום ערשטען מאָל אין דעם סעזאָן די גרעסטע אַטראַקציע אין לאָדזש. נייעס!
1 עקסטרא הנחה-פאָרשטעלונג! נאָר 1 מאָל!
פּרייזען פון 54 גר. ביז 2 זל. — מיט אַלע צוגאָבע.
היינט, מיטוואָך, 9.15 אַ זייגער אָוונט
לעצטע גאַסטשפּילען פון אַמעריק. וועלט-קינסטלער לופּסל און מישאַ גערמאַן
אויף ספּעציעלע פאַרלאַנג פון לאָדזשער פּובליקום דער גרויסער וועלט-שלאַגער
מאַמע און שוויגער
זען פון 11 פריה אין קאַסע פון טעאַטער.
8-ונג! מאָרגען, דאָנערשטאָג גרויסע הנחה-פאָרשטעלונג פאַר די בעמעבלטע מאַסען
נאָר 1 מאָל צו ביליגע פּרייזען די גרעסטע וועלט-סענסאַציע
„רחל'ס קינדער"
בילעטען פון 54 גר. ביז 2 זל.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
I
„אונזער זונעלע"
אין דער הויפּט-ראָלע
SHIRLEY TEMPLE
II
דער מענש, וואָס האָט צוקלאַפּט די באַנק אין מאָנטע-קאַרלאָ
אָנהויב טעגליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער ביי טאָג.

דער צוזאמענברוך פון דער זיידען-אינדוסטריע אין פאביאניץ

(אג) אין דער לעצטער צייט איז אין דער פּאַבּ־יאַניצער זיידען - אינדוסטריע נאָטירט געוואָרען א ערשיינונג, וועגען וועלכער מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, וועלכע איז אָבער איצט אַרויסגעטרע־טען אין אַזאַ פערנעם און אין אַזעלכע שאַרפע פאַר־מען, אַז עס איז געוואָרען דאָס הויפּט־פּראָבלעם און זאָרג פון דער פּאַבּיאַניצער טעקסטיל - אינדוסטריע.

עס האַנדעלט זיך געמיינט אין פאַקט, אַז עס זע־נען צוזאַמענגעבראָכען גרויסע זיידען־פאַבּריקען און אויף זייער אָרט זענען ענטשטאַנען צאָהלרייכע קאַ־לופניקעס וואַרשטאַטען, וועלכע בעקעמפען ווירקזאַם די קאָנקורענץ פון דער אינדוסטריע.

אין משך פון די לעצטע צוויי חדשים איז פּאַבּ־יאַניץ נאָטירט געוואָרען א מאַסען־ליקווידאַציע פון פאַבּריקען. די „אַרגענטאַמער" פון די פאַבּריקען נישט קענענדיג בייקומען די קאָנקורענץ, האָבען זייערע ענגלישע וועבּ־שטוהלען פערקויפט קאַלופניקעס, פאַב־ריקס־מייסטערס און אַרבּייטער, וועלכע פּראָדוצירען הויפּטזעכליך אין די זעלבע לאָקאַלען, פאַר די זעל־בע קליענטען. די גאַנציע זאַך זעהט אויס ווי א פיק־ציע און אין אַנהויב האָט די שטייער־מאַכט אויך געהאַלטען דאָס פאַר א פיקציע, אָבער מיט דער צייט האָט זיך די שטייער־מאַכט איבערצייגט, אַז דאָס האַנ־דעלט זיך וועגען אַ אמת'ן פערקויף וועבּען א ווירק־ליכע און נאַטירליכע דעצענטראַליזאַציע פון דער פּראָדוקציע.

די שטייער־מאַכט האָט שוין מיט די נייע אונ־טערנעהמער געפיהרט אַ קאַמף, אַז זיי זאָלען אויס־קויפען פּאַטענטען, צאָהלען פּאַדאַטקעס, אָבער די פּראָדוצענטען האָבען בעוויזען צו איבערצייגען די שטייער־מאַכט, אַז זיי זענען נאָר קאַלופניקעס און בעשעפטיגען אויסשליסליך פאַמיליע־מיטגלידער.

די שנעלוואַקסונג פון דער קאַלופניצעטוואָ אין פּאַ־בּיאַניץ איז נישט נאָר א רעזולטאַט פון דער ליקווי־דאַציע פון דער זיידען־וועבּעריי אין פּאַבּיאַניץ, נאָר אויך פון דער ליקווידאַציע פון דער זיידען־וועבּע־ריי אין לאָדז. אין די לעצטע וואָכען זענען אין לאָדז ליקווידירט געוואָרען אַנ'ערך 20 זיידען־וועבּע־רייען.

פּראָפעסיאָנעלע אויפקויפער פון וועקסלען

קאָנען נישט אַרויסטרעטען אין געריכט אויפמאַהנען די אויפגעקויפטע וועקסלען

דער קאָדעקס פון ציווילער פּראָצעדור האָט בעוואָר־ענט אַז קיין פּראָפעסיאָנעלער וועקסעל־מאַהנער זאָל נישט קאָנען אַרויסטרעטען אין געריכט נאָך ווידאָקען אונטער „נאַקאַז פּלאַטנימשי".

דער קאָדעקס זאָגט, אַז א „נאַקאַז פּלאַטנימשי" (דאָס הייסט א קלויזולע) קאָן בעקומען נאָר דער, וואָס איז דער אייגענטימער פון וועקסעל אויפן סמך פון דעם וועקסעל־געזעץ און לויט דעם וועקסעל־גע־זעץ איז דער אייגענטימער פון וועקסעל נאָר דער, וואָס פּראָטעסטירט איפּן וועקסעל פאַרן פּראָטעסט.

א סך אויפקויפערס און פּראָפעסיאָנעלע מאַהנער פון וועקסלען אָרדנען זיך אַזוי איין אַז דער לעצטער זשיראַנט שרייבט אויך אויפן פּראָטעסט פון וועקסעל אַז ער טרעט אָפּ דאָס וועקסעל מיט אַלע זיינע רעכט צו חנם און דעם.

אין אַזעלכע פאַלען קאָן מען שוין נישט קריגען קיין נאַקאַז זאַפּלאַטי נאָר מען דאַרף אַרויסטרעטען אין געריכט נאָך א ווידאָק. דאָס געריכט שיקט צו צום שולדיגען א קאָפּיע פון דער אָנקלאַגע מיט א קאָ־פּיע פון וועקסעל און פּראָטעסט. דעמאָלט קאָן דער שולדיגער אַרויסטרעטען צום געריכט און אויפ־ווייזען אַז דער מאַהנער איז נישט דער בעזיצער פון וועקסעל, נאָר באמת איז דאָס א פּראָפעסיאָנעלער מאַהנער פון וועקסעל־חובות און מיט דער „צעסיע" (אָבטרעטונג פון וועקסעל) פון לעצטען זשיראַנט צום מאַהנער. בּעהאַלט מען אייגענטליך דעם פּראָפעסיאָ־נעלען מאַהנער פון זיין ראָלע אַרויסצוטרעטען אין געריכט אויף צו בעקומען דעם ווידאָק; דאָס הייסט, אַז דאָס איז א פערשטעלטע בעפולמעכטיגונג פאַרן פּראָפעסיאָנעלען וועקסעל־אויפמאַהנער, וואָס קאָן געגעבען ווערען נאָר אַן אַדוואָקאַט.

כדי צו בעקרעפטיגען אונזער אויספיהרונג ווע־לען מיר נאָך צוגעבען, אַז אין קאָדעקס פון ציווילער פּראָצעדור ווערט געזאָגט: אַז בעפולמעכטיגטע אַ־רויסטרעטונגען אין געריכט אויף צו בעקומען ווי־דאָקען א. ד. גל. קאָנען זיין נאָר אַדוואָקאַטען; פון נישט אַדוואָקאַטען קאָנען אַלס בעפולמעכטיגטע אַ־רויסטרעטען נאָר פערזאָנען וואָס פיהרען אָן מיט די געשעפטען פון א צד, למשל א בוכהאַלטער פון גע־שעפט, א אָנגעשטעלטער, א פערוואַלטער, ווי אויך דאָס ווייב, עלטערן און די קינדער פון דעם אמתען מאַהנער.

אַלזאָ, אויב מען ווענט אין אַזעלכע פאַלען אויפ־געבען אַנ'עדות, אַז דער פּערקלאָגטער פון וועקסעל איז א פּראָפעסיאָנעלער אויפקויפער פון וועקסעל־חובות און אַז ער האָט דעם וועקסעל נאָכן פּראָטעסט נישט בעקו־מען אויפן האַנדעלס־וועג, איז שוין קלאָר, אַז די „צעסיע" פון לעצטען זשיראַנט, וואָס טרעט אָפּ דאָס וועקסעל דעם מאַהנער, איז נאָר א פערשטעלטע בעפול־מעכטיגונג און מען וועט שוין אַזעלכען נישט אַרויס־געבען קיין ווידאָק.

קיין שטעטישע אפּטיילונגען בעזיצען מיר נישט

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פריוע קאַסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.

אונזערע פקדונות-ביכלעך זענען די בעסטע שטאַרקע קאַסעטקע. זיכער און גוט פּראָצענטירט

זאַמעלט אייערע אָפּשפּאָרונגען און לאָקירט אייערע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע גיט א גאַראַנטיע פון א זיכערן קאַפּיטאַל ביי א גוטע פּערצינזונג

די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פון פקדונות ווערט שטרענג אָפּגעהיטען לויט'ן אַרטיקעל 52 פון קאָאָפּעראַטיווע געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34) וועלכע פערווערט צו ערטיילען אינפאָרמאַציעס הז אמטליכע די אודיזירע אָרגאַנע.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם אויף אונזער אַדרעס: לאָדז נור פּעטריקאָווער 29

וועגען „ראָזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער

א בריף אין רעדאַקציע

ח' ה' רעדאַקטאָר!

אין נומער 264 „נייער פאָלקסבלאַט" ווער איך שוין צום צווייטען מאָל אויפגעפאָדערט צו ענטפערן וועגען שכין יודיש טעאַטער אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

דעם ענטפער פאַר מיר האָט אייגענטליך שוין געגעבען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" דער ה' דיר. דוד צעלמייסטער, וועלכער האָט אין זיין ערקלערונג בפי־רוש פעסטגעשטעלט, אַז לויט די געהעריגע הזמנות־ל פולמאַכטען, האָט דער איצטיגער פאַקטישער פאַכ־טער פון טעאַטער דאָס פולע רעכט צו האַנדלען זעלבסטשטענדיג.

ממילא איז די ווענדונג צו מיר, וועגען דעם, צי „ראָזמאַיטאָשטשי" זאָל ווייטער זיין א יודיש טעאַ־טער אָדער נישט — נישט דער ריכטיגער אַדרעס.

איך דאַנק פאַר פערעפענטליכען די דאָזיגע שורות און פערבלייב

מיט כבוד

ש. סענדאַוואָסקי

ווינטער-מלבושים און קוילען פאַר ציימונגס-פערקויפער

מיטגלידער-פערזאַמלונג פון דער ציימונגס-פערקויפער-סעקציע ביים קליינהענדלער-פעראיין

אין לאָקאַל פון קליינהענדלער־פעראיין (פּל. וואָלנאָשטשי 3) איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון דער סעקציע ציימונגס־פער־קויפער.

נאָך דעם בעעהרען די קדושים בערקאָוויטש און זענדעל, גיט ה' וועלנאַזש אָפּ אַ בעריכט פון דער טעטיגקייט איז וועלכער ער שילדערט די טרוי־עריגע לאַגע פון די יוד. ציימונגס־פערקויפער, ער טראָגט אַריין א פאָרשלאַג, אנצוהויבען אַנ'אַקציע צו שאַפען וואַרעמע מלבושים, צו קענען ווינטער־צייט האַנדלען אין גאַס און קוילען פאַר די אָרי־מע מיטגלידער.

פּריזעס פון דער סעקציע, ה' הובערמאַן ער־קלעהרט, אַז די נישט סאָלידאַרישע האַלטונג פון די מיטגלידער ברענגט שאַדען עפּעס צו שאַפען, ער אַפּעלירט דערום צו די מיטגלידער צו סאָלי־דאַריטעט.

נאָך דעם ווי ס'רעדען: באַרענבוים, ליכטענ־שטיין און עהרליך, נעמט אַ וואָרט דער יוזיץ־פּרע־זעס לייבאָוויטש וועגען דער געשאַפענער לאַגע און רופט די מיטגלידער צו טאָהלען די צעשטערונגס־אַרבייט פון געוויסע מענשען.

צום סוף ווערט אָנגענומען אַ בעשלוס, צו פערטיילען וואַרימע מלבושים און קוילען פאַר די מיטגלידער.

דערהרגעט דעם קאָנקורענט

דערפאַר פערמשפּט געוואָרען אויף 4 יאָהר תפיסה

(וא) טאַדעאוש גאַלינסקי אל. רזשע 14 האָט גענומי'רט אַ הויז, אין סעפּטעמבער איז צו איהם געקומען אַ בעזיצער פון א פוהר און פער־ וולאַ-דיסלאַוו דילאַ און פאַרגעלעגט צו פיהרען ציגעל. צו גאַלינסקי איז אויך געקומען אַ צווייטער פוהר־מאַן מאַרטשין שומאַנסקי און געלאָזט ביליגער דאָס פיהרען ציגעל. גאַלינסקי האָט דעריבער געגעבען דאָס פערדינסט שומאַנסקי'ן. דילאַ האָט דעריבער אָפּגעוואַרט, צוזאַמען מיט זיין שוואָגער ניעויאַ־דאָמסקי, זיין קאָנקורענט שומאַנסקי און איהם אַזוי צושלאָגען, אַז ער איז שפּעטער אין שפּיטאַל גע־שטאָרבען.

דילאַ ניעוויאַדאָמסקי זענען געשטאַנען פאַר'ן געריכט, וועלכעס האָט פערמשפּט דילאַ'ן אויף 4 יאָהר טורמע, שומאַנסקי איז בע־פרייט געוואָרען.

פאַר דער גנבה אין ציטרינס פאַבריק

איז דער פאַסער פערמשפּט געוואָרען אויף א יאָהר טורמע

(וא) דעם 27-טען אויגוסט איז אויסגעפיהרט געוואָרען א גנבה אין דער פאַבריק פון די ברידער ציטרין, וואָלבאָרסקאַ 49. די גנבים האָבען זיך אריינ בעקומען דורכ'ן דאַך פון שכנותדיגען בנין און אַרויס געגנבעט 63 שטיק פערשידענע סחורות פאַר 16 טויזענד זל. דעם צווייטען טאָג האָט מען די גנבים נישט געכאַפּט, ערשט אין עטליכע טעג אַרום האָט די פּאָליציי בעקומען א ידיעה, אַז א טייל סחורה וואָס איז געגנבעט געוואָרען אין דער פירמע ציטרין געפינט זיך אין דער וואָהנונג פון שוסטער יאַנקעל וואָלף אַלטערמאַן אויף פראַנטשישקאַנער 24.

בעת דער רעוויזיע האָט מען דאָרט געפינען 41 שטיק סחורה, די פאַסערס זענען צוגעצויגען געוואָ־רען צו פעראַנטוואָרטליכקייט, די גנבים האָט מע־נישט געכאַפּט. בעכטען איז אַלטמאַן מיט זיין פרוי געשטאַנען פאַר'ן קרייז־געריכט, אַלטמאַן איז פער־משפּט געוואָרען אויף 1 יאָהר טורמע און 300 זל. שטראָף די פרוי אַלטמאַן איז בעפרייט געוואָרען.

געפליגעל-הענדלער און די שחיטה-גזירה

אין געפליגעל־הענדלער פעראיין, פּולנאַצנאַ 25 איז פאָרגעקומען א פערזאַמלונג וועגען דער שחיטה־גזירה, וועלכע געהט אריין אין קראַפט דעם 1 יאַנואַר 1937.

די פאָרשטעהער פון פעראיין האָבען אָנגעוויזען אַז נאָך די אינטערווענציען אין מיניסטעריום וועגען געבען די מעגליכקייט די געפליגעל־הענדלער ווייטער צו עקזיסטירען, האָט דער פעראיין בעקומען א צוזאָג, אַז די מיטגלידער פון פעראיין וועלען האָבען א מעגליכקייט ווייטער צו האַנדלען באַכדעם, ווי זיי וועלען אַדורכפיהרען אַלע פאָרמאַליטעטען אַרויס־צובעקומען קאָנצעסיעס.

KINO TEATR

MIRAŻ

UL. LISTOPADA 16

אָנהייב 4 נאָכמ.

היינט און פאָלג. טעג!

דאָס מעכטיגסטע פילם מייסטער־ווערק

לעצטע טעג פון פּאָמפּעי

מיליאָנענע אויסשטאַטונג!

אויסערן פּראָגראַם:

די נייעסטע אַקטואַליטעטען פון P.A.T.

קליינער פעליעטאָן

א שניי אין מאַדריד...

איהר ווייסט דאָך — זאָגט שמיל־שמעלקי — אַז איך לייען לעצטענס בלויז דעם „אָרענדאַוו... האָט מיך לעצטענס פערטשאַקאַוועט אַנ'אויס... שע זאַך. איך לייען דאָרט אַלע טאָג, אַז די ש... אויפשטענדיגע שלאָגען נעבעך די רעגירונג... רצח, אַז א קוחוש גייט, און פּלוצים — אין... איך טון א קוק: אויף דער ערשטער זייט אין... קידוש לבפּה־אותיות אָפּגעדרוקט „א שניי... מאַדריד" און מעהר גאָרנישט...

וואָס עפּיס איינמיטען דרינען „א שניי אין... ריד"?...

האָב איך זיך פערינטערעסירט דערמיט... עס איז די מעשה, און איך האָב זיך דערוואוסט... אַזוי ווי אין יענעם טאָג פונקט האָט די רעגירונג... האַקט א וואָשטש אָדער ביי די אויפשטענדיגע... דעם „אָרענדאַוו...ק" האָט עס נישט געפּאַסט... צוזערצישהלען — האָט ער פון דער נאַנצער... געמאַכט בלויז אַז... „א שניי גייט אין מאַדריד"...

איצטר — זאָגט שמיל־שמעלקי — בין... אַרויסגעראַטעוועט: מ'האָט מיך אויסגעלערנט... ווי אין פּסוק שטייט: כל מלמדי השכלתי... ס'איז הייס־קאַלטע־הייס...

אַז מ'פרעגט מיך, למשל, א זאַך, און עס... זשעט" זיך מיר דערויף צו ענטפערן, אָדער... פּאַסט מיר גלאַט נישט צו זאָגען דעם אמת... איך: — „א שניי גייט אין מאַדריד"...

עטיץ פרעגט מיך צום ביישפּיל, ווי געפעלט... זיפעם די מעשה מיט דער בלאָקאַדע אין ווא... ווער אוניווערזיטעט, אָדער וואָס זאָג איך אויף... נער שרייבען. צי אויף לובלין — ווייס איך שוין... איך האָב צו ענטפערן:

— א שניי גייט אין מאַדריד!

שווייז! צ'וועט ציפּרידען?...

שמילשמעלקי

שבת, דעם 28-טען נאָוועמבער ד. י...

9 א זייגער אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל... פּיעטריקאָווער 101 (2. אָפיצינע, 1. שטאָק)...

משה בראָדערזאָן...

אונט

אין שייכות מיט'ן דערשיינען פון זיין נייע... א. נ. „פערשטעלונגען".

2 שווערע קאַטאַסטראָפעס ביי דער אַרבייט

1 אַרבייטער דערהרג'עט געוואָרען, אַ צווייטער שווער פערוואונדעט

(א) אויפ'ן בנין בזשעזשינאַ 14 האָט... איינגעריסען א רושטאָוואַניע און דער אַרבייטער איז... הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט דער 33 יעהריגער... אַרבייטער צעזאַרי שמיט.

א צווייטע קאַטאַסטראָפע איז פאָרגעקומען... ביי די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען אויף עק נאַוו... און טאַרגאָוואַ. דאָרט איז שווער פערוואונדעט... וואָרען דער אַרבייטער אַלעקסאַנדער לאַרענץ... א שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען... אין שפּיטאַל.

אראָפּגעפאַלען פון 2 שטאָק

(א) נעכטען איז אויף גענעראַלסקער 85 פאַרגעקומען... א טראַגישער פאַרפאַל. דער 22 יעהריגע דינסט... רעל זאָפיאַ פּאַנאַסקעוויטש האָט וואַשענדיג די פענ... טער אויפן צווייטען שטאָק פערלוירען דאָס גלייך... געוויכט און אַראָפּגעפאַלען. די פּאַנאַסקעוויטש האָט... אין א שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל... פון דער קראַנקען־קאַסע.

די בעסטע און געזונדסטע

זענען די 4-וואַטקאָווע גילזען

„OSMAN"

טרויעריגע לאגע פון די יודישע יונגע דאקטוירים וועלכע האבען דיפלאמען פון אויסלאנד

פארשלאג וועגען א צוזאמענפאהר פון אלע יודישע אויסלענדישע דיפלאמאנטען

עס איז אלעמען באקאנט אז די פראקטישע פאר-
ולטעטען ווי למשל מעדיצין, פארמאציע, זענען אין
אנד מיט זיבען שלעסער פערמאכט פאר יודען, דער
יבער האט די יודישע יוגענד ביז לעצטענס שטי-
ירט נאך אויסלאנד און דארט נאך די טרויעסטע מאד
טריעלע אנשטרענגונגען מצד די עלטערען דער-
רייכט דעם ציל און בעקומען דעם טיטעל דאקטאר.
און ביים טיטעל זענען זיי געבליבען, ווייל די אלע
דאקטאר־דיפלאמען פון פראנקרייך, איטאליען,
שווייץ, און אנדערע האבען א בפירושע קלויזולע,
אז זיי טעבען קיין שום רעכט צו פראקטיצירען אין
אנד, אין וועלכען ס'האט איהם בעקומען, דעריבער
האבען טעפלאצט אלע חלומות און אילוזיעס וועגען
פארבלייבען אין אויסלאנד און דארט זיך אויסלעבען
אין פאך. און אלע ,דאקטאר''־דיפלאמען מכל קפיצות
הארץ האבען זיך א לאז געטון צוריק אין דער אל-
טער היים. און דא הויבט זיך אן פאר זיי דאס אמתע
גיהנום. ביז דעם יאהר 1932 האט מען מיט חסד
רלויבט די דיפלאמען צו נאסטריפיצירען, הערביי
האט מען פערלאנגט צו איבערשרייבען געוויסע סע-
מעסטער און מ'האט געמוזט איבערהערן אלע עק-
זאמענס, כאטש די דיפלאמען זענען ארויסגעגעבען
געווארען דורך אזעלכע וויסענשאפטליכע קאפאציטעטען
ווי פראפ. מאנדלער, לעווי, ניימאן א. אנד. מיר
וועלען שרעקען זיך נישט אפ פאר עקזאמענס אין אלע
נאסטריפיקאנטען האבען אויסגעהאלטען די פריפונ-
גען מיט אויסצייכנונג. מ'האט זיך ארומגעזעהן אז די
צאהל איז צו קליין, און מ'מוז לויט אדוו. קאוואל-
סקיס נוסח האבען בלויז פוילישע דאקטוירים. די
נאסטריפיקאציע איז אהן א פארוואס געשלאסען גע-
ווארען, כאטש לויט סטאטיסטיק מאכט אויס אין
פוילען אויף 3000 מענשען, בשעת אין אנדערע
לענדער מאכט אויס 1 אויף 100.
אין היינטיגען ארטיקעל וויל איך בקיצור פאר-
שטעלען די פאקטישע לאגע פון א פאר הונדערט
אומגליקליכע ,,פאפירענע'' דאקטוירים. דעם 15
נאוועמבער ד. י. האט די מעדיצינישע פאקולטעט אין
ווארשע בעוויליגט אטצונעהמען ביטעס וועגען נאס-
טריפיקאציע, דאס בעדייט נאך נישט, אז מ'וועט די
עקזאמענס פאזיטיוו ערלעדיגען און אויב אפילו יא, איז
דאס א פראגע פון צייט, ווייל ווי בייהש צוגעזאגט ווילען
נאך זאגען, זאל מען בעשטימען דעם נאסטריפי-
קאציע-טערמין אויף 1940 און אפשר נאך שפעטער,
עס וואלט גלייך געווען ווי שליסען איינגאנצען די
נאסטריפיקאציע, ווייל שטעלט אייך פאר א יונגער
מאן פון 26־27 יאהר וועלכער האט בעקומען א
דאקטאר־דיפלאם און מוז יעצט ווארטען 6 יאהר אויף
נאסטריפיקאציע, און די עקזאמענס דויערען אויך א
2 יאהר איז שוין א קימא לן ביז 40 יאהר.

ווען עס וואלט זיך געהאנדעלט וועגען בלויז צייט וואלט דאס אויך געווען א האלבע צרה אבער די מאטעריעלע זייט איז אזוי קריטיש אז עס איז פשוט אוממעגליך צו דענקען אפילו וועגען נאסטריפיקאציע. די פארמאליטעטען מיט די עקזאמענס מוזען קאסטען ביז 3 טויזענד זל. און אויב מיר וועלען נעהמען אין אכט, אז די עלטערען האבען שוין גע'הפט די מיטות, ווען זייער זהן וועט קומען מיטן דיפלאם און וועט אנהויבן מפרנס צו זיין די גאנצע פאמיליע, וועלכע ער האט מאטעריעל רואינירט, וועט מען פערשטעהן אין וואס פאר א טראגישע לאגע די ,,פאפירענע'' דאקטוירים געפינען זיך. די ערשטע צרה איז אבער וואס מיר האבען רעזיגנירט פון אויסנוצען די דיפלאמען. וועגען נאסטריפיקאציע רעדט מען נישט. ווי ביי א שווערען קראנקען אין שטוב. די יודישע געזעלשאפט האט זיך אויפגע-הערט מיט אונז צו אינטערעסירען. מיר ווערען פער-רעכענט צו די אונפראדוקטיווע עלעמענטען אין דער געזעלשאפט, און דאס איז פאלש, ווייל נישט מיר טראגען די שולד דערפאר. מיר, דאס קליינע הייפעלע לופטען - אינטעליגענטען אהן מיטעל צום לעבען, רופען די יודישע געזעלשאפט צו הילף. מיר אפעלי-רען צו דער עלטערער יודישער דאקטוירים - גענע-ראציע, זי זאל ענדערען איהרע ביז יעצטיגע טאקטיק בנוגע אונז. איך שלאג פאר אן'אלפויילישען צוזאמענ-פאהר פון אלע אויסלענדישע דיפלאמאנטען, וועלכע ווילען נאסטריפיצירען אין פוילען, אויף וועלכען צוזאמען מיט דער יודישער געזעלשאפט און די יו-דישע פארלאמענטאריער זאל באשטימט ווערען אונ-זער גורל, ווער עס וויל מיטארבייטען אין די איני-ציאטיווע קאמיטע זאל זיך ווענדען צום שרייבער פון די שורות לאדז, ציגעלניאם 25 וו. 31.

דר. פנחס פשיטיצקי.

ראדיא - ווינקעל

די מלוכה'שע בעדייטונג פון ראדיא.

די אלע נאוועמבער פייערליכקייטען: דאס איבער-געבען רידז־שמיגלי די מארשאל־בולאווע, ווי אויך די מיליטערישע דעפילאדע פארן מארשאל — זענען טראנסמיסירט געווארען איבער גאנץ פוילען, נאכדעם קומען די רעדעס פון די העכסטע לייט אין דער מלוכה וועגען דער ווינטער שטיצע פאר ארבייטס-לאזע — דאס אלע ווייזען אן, ווי ווייט וויכטיג עס איז דער ראדיא אין מלוכה־לעבען.

אזעלכע מיני ראדיא־אידיציעס זענען עס אן' אונדירעקטער קאנטאקט פון די ראדיא־הערערס מיט די וויכטיגסטע מלוכה־געשעהענישען, מיט וויכטיגע אקטועלע פראבלעמען. האט עס דאן א בעדייטונג, ווען דער ראדיא־הערער ביים אפאראט האט דעם אויס-דרוק, אז צו איהם רעדט דאס איצט דער מלוכה־פרע-זידענט גופא, צי גאר א מיניסטער. דעסגלייכען ווען א רעפארטער דערצעהלט איהם וועגען דעם וואס עס קומט פאר אין דער רעזידענץ, צי אין אנ'אנדערער שטאט, וואס ליגט ווייט פון איהם אויף א פאר הונ-דערט קילאמעטער.

וויכטיג איז אויך דער אופן ווי אזוי דער רעפאר-טער מאכט דאס די טראנסמיסיעס, ווי אזוי ער האלט זיך בעת'ן איבערגעבען וועגען וועלכע פייערליכ-קייט אדער סתם א וויכטיגער געשעהעניש, ווי אזוי ער ווירקט אויף דער שטימונג פון ראדיא־ הערער מיט וואס פאר א טאן ער רעדט א.א.וו. פאקטיש איז דער ראדיא הערער לכתחילה קריטיש געשטימט. אריינבריינגען איהם אין א געהעריגער שטימונג איז גאר נישט אזוי לייכט. פארדאס איז לגמרי נישט שווער קאל'ע צו מאכען איהם די שטימונג, אויב די טראנסמיסיע איז נישט ווי געהעריג דורכגעפיהרט.

פון דעם אלעם קען מען זעהען, ווי וויכטיג עס איז די ראלע פון א ראדיא רעפארטער, ווי גרויס עס איז די אויפגאבע פון ראדיא ביים פראפאגירען מלוכה אידעען, אין טגדערע לענדער ווייסט מען שוין לאנג דערפון און דעריבער דאס פראבלעם פון פרא־פאגאנדע הורך'ן ראדיא שטעהט דארט זעהר הויך, די וויכטיגסטע מאטארען ביי ראדיא פראפאגאנדע זענען קודם כל די ראדיא־ סטאציע, וואס בעזיצט א געהעריגע קראפט, וואס נעמט ארום די גאנצע מדי־נה און די געדיכטע נעץ־לאקאלע טעל־ראדיא אפא־ראטען.

קלאר דעריבער, וואס פאר א גרויסע בעדייטונג דער ראדיא האט פאר דער מלוכה, פאר דער קולטור פון דער געזעלשאפט, ענדליך אויך פאר דער ענט־וויקלונג פון דער ראדיא טעכנישער אינדוסטריע און שוין דערמיט אליין פאר דער פערקלענערונג פון ארבייטסלאזיקייט.

וואס משר די ראדיא־נעץ וועט אויסקומען ברייטער אלץ מעהר וועט די מאטעריעלע זייט פון פוילישען ראדיא אויסקומען בעסער און דעריבער קענען איינ־פיהרען טיפערע אינוועסטיציעס, וועלכע פערשטאר־קען און פערבעסערן די אויפגאב קראפט פון פויל־ישען ראדיא.

ווען למשל יעדע איינע גמינע אין פוילען האט א לאמפען אפאראט ווען אין יעדען שטעטעלע, אין יעדען דערפעל זענען מינדעסטענס 5 פראצ. הייזער ראדיפאניזירט איז ווי גרויס וואלט געווען דאן דער אבקלאנג פון אן' אויפרוף צי א רעדע פון מלוכה־פרעזידענט אדער פון א מיניסטער; ווי לייכט וואלט זיך די מלוכה מאכט אזוי די קאמונאלע מאכט פערשטענדיגט מיט יעדען ווינקעל די גאנצע געזעל־שאפט וואלט אזוי נאך געשמאטען מיט זיך אין נאהנם טען קאנטאקט.

אויסלענדישע בעריהמטהייטען אין פוילישען ראדיא.

אויף די נאהנסטע וואכן פראיעקטירט דער פוי־לישער ראדיא איינצואדרענען א רייה קאנצערטען מיטן אנטייל פון וועלט־בעריהמטע ארטיסטען. ביז הייט האבען שוין צוגעזאגט ארויסצוקומען דער גרעסער פון די היינטיגע קאמפאזיטארען און בעגאבטער פיאניסט בעלא בארטאק, דער בעריהמטער אונגארי־שער פידלער טעלמאני דער איטאליענישער פידלער ארלאנדא בארערא, דער רוסישער קאמפאזיטאר און פיאניסט מ. לאפאטניקאוו. פון די פיאניסטען דארף אייסגערעכענט ווערען אויך האפמאנס א תלמיד — שורא טשערקאסקי, איינע פון די גאר וויכטיגסטע אמעריקאנער פיאניסטען. דער ארטיסט פון טשילי מיט א וועלט רוהם קלאדיא אררא. שוין די נעמען אליין ווייזען וואס פאר א וויכטיגע אורידיציעס דער ראדיא וועט גובען.

טעאטער ,,פילהארמאניע''

20 נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

ווילנער יודישע אפערעטען־טרופע

נחמה, קאדיש, חאש, שלמה קוטנער

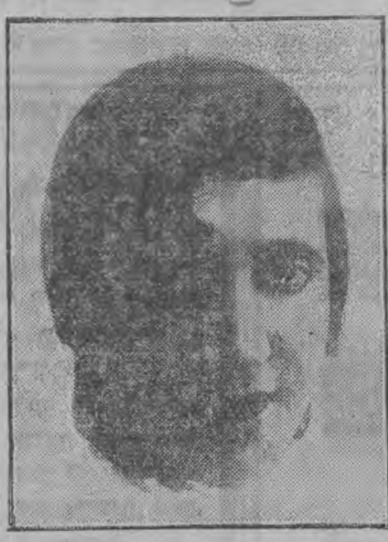

מיט'ן גאנצען ערשטקלאסיגען אנסאמבל:

א. בלאט, י. חאש, פעטערמאן, א. גראדנער, אידינא, קאדיש, ש. קוטנער, א. ליפאווסקא, נחמה, י. ביי־ווירט, ע. רייכער, מ. ראבין, ע. טאפעל א. א.

פרייטאג	שבת	זונטאג
9 אוונט	4,30 נאכמ. און 9 אוונט	4 30 נאכמ. און 9 אוונט

פרעמיערע!

די גאליציאנער מויד

פריילוך! לעבעדיג! אמוזירענד!

טאנצען, זינגען, לאכען!

אפערעטע אין 2 אקטען מיט א פראלאג פון יאקוב.

מוזיק: רומשינסקי.

גרויסער כאר און ארקעסטער. —::— שעהנסטע געזאנגס נומערן!

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון ,,פילהארמאניע''.

פון ,,וויזא''

די צוגרייטונגען צום חנוכה־קערמארש אין ,,וויזא'' זענען שוין פערענדיגט. די פייערליכע ערעפנונג צוזאמען מיט ארטיסטישע אויפטריטען און טענץ וועט פארקומען שבת דעם 28 9 אווענד אויף פעט־ריקאווער 86.

צופעליגער קרבן אפגעפיהרט אין שפיטאל

(ז) שלמה גראס פון לאטניטשנא 8 איז נעכטען געקומען מיט א וויזיט צו זיינע בעקאנטע אויף נארוטאוויטשא 32. ווען ער איז געווען אויף די טרעפען האט מען פון א וואוינונג ארויסגע-טראגען א שמאט-קוכעל. די משא איז ארויסגע-פאלען אויף די טרעפ און צוגעדריקט גראס'ען, וועלכער איז שווער פערוואונדעט געווארען. אין א שווערען צושטאנד האט מען דעם אומגליקליכען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אנדיטען־אנפאל אויף יודישע סוחרים הינטער טושין

(א) עהערגעכטען אין אווענד זענען אין גאלי[…]
[…]ער יאלד, הינטער טושין פערמאסקירטע באנדי[…]
[…] בעפאלען א פוהר, אויף וועלכער ס'זענען
[…]אהרען 6 יודישע סוחרים פון לאדז.

די באנדיטען האבען געדראהט די צעפאלענע […]ן טויט און ווען איינער פון די סוחרים יעקב […]די האט געשטעלט א ווידערשטאנד האט איהם […]ער פון די באנדיטען דערלאנגט מיט א רעוואל־[…]־קאלבע אין קאפ, דאן האט ער איהם צוגערויבט […] זל. די באנדיטען זענען ענטלאפען.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט אנ'אבלאווע […] פערהאלטען 2 פון די באנדיטען פראנטשישעק […]פערסקי און סטאניסלאוו גראבארטשיק ביידע […] פיעטרקאוו. זיי זענען געברענגט געווארען קיין […] און אריינגעזעצט געווארען אין טורמע.

[…]טאגראפירן מיט אנאויטאמאט […]עהער צו א האנדווערקער־פאך

דאס האנדעלס־מיניסטעריום האט אויפגעקלערט […] דאס פאטאגראפירען מיט אויטאמאטען, אויב […] ווערט געמאכט צוליב. פערדינסט־צוועקען און […] פאר אין א סטאבילען לאקאל, דארף מען […]ריקענען אלס א האנדווערקער־פאך און געהער […] פאטאגראפיסטען־האנדווערק.

Biuro Buchalteryino-Rewizyjne
ARNOLD BRAWERMAN
Łódź, P.O.W. 13, tel. 175-85
Zaprowadza i prowadzi księgowość na mieście i w biurze pg. wymogów Skarbowych po cenach przystępnych. Biuro czynne od 9—2 i od 4—7.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל־גאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און תגאות פון 9—12.

Dr. Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייט
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אן פון 8—11 פרייטאג און 4—9 אווענד

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע־בע־האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

1־טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באקען און יאסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאכט.

Dr. med. A. KLESZCZELSKI
כירורג־אוראלאג
וואוינט יעצט
Al. Kościuszki 60, tel. 174-99.

קיין ארץ־ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנצ.
שיפסקארטען
אויף הר־ציון און הר־כרמל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט־רייזע־ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.

װארשאװער אפיציעלע בערזע

17-טען נאוועמבער

דעװיזען:

האלאנד — — — —	5.70
לאנדאן — — —	.88
ניו-יארק (קאבעל) — — —	31.--
פאריז — — — —	.89
פראג — — —	.88
ציריך — — — —	.196

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירן

באנק פאלסקי — — —	10.50
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	.50
3 " " II. — —	.50
4 " דאלאריבקע — — —	--
7 " סטאביליזאציע — —	.72
5- " װארשאװער — —	.50
5- לאדזער — — —	.75

Dr. B.Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אװ.
זונטאג און יום-טוב — פון 8 1 בייטאג

בעניאמינא דזשיגלי אין פילהארמאניע

דער ענערגישער דירעקציע פון פילהארמאניע איז געלונגען צו אנגאזשירן אויף איין-איינציגען קאנצערט דעם גרעסטן טענאר פון דער וועלט בעניאמינא דזשיגלי. דער דאזיגער קאנצערט וועט זיכער ארויסרופן דעם גרעסטן אינטערעס ביים לאדזער פובליקום, גענויערס קירצליך.

זשאק טיבא אין לאדז

איינער פון די בעדייטענדסטע פידעל-שפילער זשאק טיבא קומט קיין לאדז און וועט אויפטרעטן מאנטאג דעם 30-טען ד. ח. מיט איין איינציגען קאנצערט. אין פראגראם שאפונגען פון די בעריהמטסטע קאמפאזיטארען.

ראדיא · פראגראם

מיטוואך, דעם 25-טען נאוועמבער

6.33 גימנאסטיק, 6.10 מוזיק (פליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק, 8 אודיציע פאר שולען, 11.30 אודיציע פאר שולען, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 קווארטעט, 12.40 שמועס, 12.50 ידיעות, 1 נייעס פון פליטען, 2.57 לאדזער בערזע, 3 ווירטשאפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאמע קאנצערט, 3.40 זעלנערישע אודיציע, 3.55 פליטען, 4.10 אודיציע פאר קינדער, 4.40 „הערבסט-לידער", 5 רעפעראט, 5.15 קאנצערט פון אוקראינישען באר, 5.50 פעליעטאן, 6 אקטועלער שמועס. 6.10 ספארט-ידיעות, 6.20 קאנצערט פון פליטען, 7.20 „דער פרעהליכער רויך פון קוימען", 7.45 שמועס, 8 פארטעפיאן - קאנצערט, 8.45 אווענד-ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 שאפין-אווענד 9.45 קאנצערט, 10.20 עקספערימענטאלער הערשפיל.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

נאר היינט גרויסע הנחה-פארשטעלונג „מאמע און שוויגער" מיט לוסי און מישא גערמאן אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

נאר נאך היינט מיטוואך זייגער 9 אווענד האט דער לאדזער טעאטער-עולם די איינציגע מעגליכקייט צו ביליגע פרייזען צו בעוואונדערן די גרויסע וועלט-קינסטלער לוסי און מישא גערמאן אין דעם וועלט-שלאגער „מאמע און שוויגער", וועלכע איז אויפגעפיהרט געווארען צום ערשטען מאל אין דעם היי-יאהריגען טעאטער-סעזאן אויף דער ספעציעלער בקשה פון פיל גרופעס פון היגען פובליקום.

פרייטאג פרעמיערע אין פילהארמאניע „די גאליציאנער מויד"

שוין פרייטאג קומט פאר די פרעמיערע פון דער הערליכער אפערעטע אין 2 אקטען פון יאקוב „די גאליציאנער מויד".

די ווילנער אפערעטען - טרופע מיט נחמה, קאדיש חאש און שלמה קוטנער האבען זיך שוין קונה-שם געווען אין אונזער שטאט דורך דער צייט, וואס זיי גאסטראלירען. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס יעדע פרעמיערע ווערט דערווארט מיט גרויס שפאנונג.

די אפערעטע „די גאליציאנער מויד" פערמאגט האר ציגע מוזיק, פרעכטיגע טענץ און דעקאראציעס און קאמישע סצענעס.

די דאזיגע אפערעטע זאגט צו צו האבען גרויס ערפאלג.

זעלבסטמארדען

(א) אויף לאגעווניצקא גאס האט זיך פערסמ'ט דאס 27-יעהריגע דינסטמיידעל אפאלאניא שוויענטעק. די זעלבסטמערדערין איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נויט.

אין פאניאטאווסקי-פארק האט מען אויף דער באנק געפינען א פרוי אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז די 24-יעהריגע וויקטאריא זאוואדזקא פון נאווראט 1. זאוואדזקא איז בעגאנגען זעלבסטמארד אויסטרינקענדיג סם. פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל. די סיבה איז נישט בעקאנט.

מעסער-שטעכעריי

(א) אויף נאפיורקאווסקיעגא 47 איז בעפאלען געווארען דורך אומבעקאנטע אנפאלער דער 42-יעהריגער יאן שטאנעווסקי פון סלאוויאנסקא 22 און איהם מורא'דיג צושטאכען מיט מעסערס.

אין א געפעהרליכען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. פאליציי זוכט די אנפאלער.

REPERACJE WIECZNYCH PIÓR
najlepiej, najszybciej uskuteczn
warsztaty reper F-my
A. J. OSTROWSKI i S-cy
PIOTRKOWSKA 55, tel. 203-54.

אין די הויפט-ראלען:
Jean Harlow
Gary Grant
„SUZY"
היינט און פאלגענדע טעג!
פרעכטיגער פילם פון דער גרויסער מלחמה

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

די פרייזען אויף אלע סעאנסען זיינען פון 54 גר. אן — אנהייב פון די סעאנסען 4, 7 און 10 אווענד. שבת און זונטאג אנהייב 12, 4, 7 און 10

די ביליגסטע קוועלע פון אלערלײ
נייע = מאשינען,
טיילען, נאדלען אז"וו אין
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

DR. MED.
GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11-2 און פון 5-6.30

קליינע
אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 מערטער

ראקאלען

אן'אינטעליגענטער יונגערמאן ... בעקומען אן'ארט צו שלאפען ... אינטעליגענטער פאמיליע. פיעטרוק... װאָלטשאנסקא 58.

א בעקוועהם ארט צו שלאפען ... א יונגערמאן איז אפצוגעבען. פאמערסקא ... אין אפיצינא, 2. שט., לאסקי.

פערשידענעס

געלעגנהייטליך איז צו פערקויפן ... א רונדען טיש מיט געבעטע שטולען ... אויף לעדער. צו ערפאהרען זאוואדזקא ... וואלטשאנסקא 51.

אכטונג! די בעסטע און געזונטסטע ... האפטסטע מיטאגען צו זעהר ביליגע פרייזען קען מען בעקומען נאר אין ... וויאוסטען היגיענישען רעסטאראן הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא ... טעל. 169-94, פראנט, 2. שטאק.

אין פערלויף פון 3 מאנאטען ... איך די העברעאישע שפראך אין ... און אין שריפט מיט אלע כללים ודקדוק. ... אויך מפטיר מיט א דרשה צו ... מצוה. פרייז צוגענגליך. מיין ... גדאנסקא 24, לעהרער א. איטקין.

וויכטיג פאר אלע!
בריסבוינגען, ראנזערטען, רעצנונגען, טעאטערזשורנאלען, חתונה-קארטען, פערט. עטיקעטען,
מיטען-עטיקעטען, מעס-ביכער, בריוו-עטיקעטען, טריקא-עטיקעטען, שטריקען באנדעראל און מיטטאריזשען,
מיט די מאדערנסטע שריפטען
די שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8 טעל. 255-09

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון איראפע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

פארטרייבט אין אלע סימפיען, אפטיק-סקלאדן און פערפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען-קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

לעטשניצע
פאר ווענערישע-קראנקע
מענער · שוועכע און חויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויען-דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. W. MILLER
choroby wewnętrzne
spec. chor. Reumatyczne)
Sienkiewicza 40
telefon 146-11
przyjmuje od 4⁸⁰–7 wiecz.
Gabinet fizykalnej terapji.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-טראקט.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענד
צוריקגעקעהרט

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד"ר קויפמאן, ד"ר דינענזאן, ד"ר רויטער, ד"ר שפירא, ד"ר פאדעל, ד"ר י. איציקזאן, ד"ר סטופאי, ד"ר ראבינאוויטש-גינזבורג, ד"ר שמירגעלד נערווען-קראנקהייטען
און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיצינישע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפיע און רענטגען.
אלע ארט אימפונגען (געגען דיפטעריט און אנדערע).
ד"ר ראבינאוויטש-גינזבורג
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 3–4.

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכם. און פון 6–9 אוו.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8–10 און פון 4–8 אווענד

וויכטיג פאר
ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס). פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.
ביי מאגען און קישקע · זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.

פאר הויקערס ספעציעלע נארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.
געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימף לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
וויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגיערסקא 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אוו

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8–2 מיטאג און פון 4–9 אוו
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.
פאר א ונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Doktór
Klinger
ספעציאליסט
פאר ווענערישע, הויט, האר און סעקסואל-קראנקהייט
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אן פון 9 ביז 11 פ. און פון 6 ביז 8 אוו.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

ספעציעלע
לעטשניצע
פאר פרויען-קראנקהייטען
און אקושעריע
ZGIERSKA 24
Dr. FELDMAN | Dr. PRAPORT
פון 3 ביז 6 | פון 10 ביז 1

ד"ר מעד.
שמעון גרינבערג
פילסודסקיעגא 55
טעל. 168-58
נעמט אן פון 12-1 און פון 5—7 אוו.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat". spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21
Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman